Nº. 6158. NIEUWE AMSTERDAMSCHE COURANT. Aº. 1851.

ALGEMEEN HANDELSBLAD.

ABONNEMENTSPRIJS VOOR 3 MAANDEN.

Voor Amsterdam........*f* 7.50. Voor de overige Steden des Rijks *f* 8.50.
De Zondags-Editie en Bijblad• 1.50. Afzonderlijke Couranten..... » —.10.

Maandag 1 September.

UITGEVERS-DIRECTEUREN: GEBROEDERS DIEDERICHS

Brieven Franco aan het Bureau Handelsblad.

PRIJS DER GEWONE ADVERTENTIEN.

Van *een* tot *zeven* regels, behalve de 35 c. zegelgeld.............*f* 1.75.
Iedere regel meerder..............................» —.25
Buitengew. groote Lett., naar mate de ruimte die zij beslaan à 25 c. per regel.

Tweede Editie.

ZONDAG-AVOND.

DE TENTOONSTELLING DER NIJVERHEID VAN ALLE VOLKEN TE LONDEN.

XVII.

EENE WANDELING IN HET GEBOUW.

Ik heb mijne lezers tot eene wandeling in het gebouw uitgenoodigd, maar ik voeg er dadelijk bij, dat wij nog niet de tentoonstelling zullen bezigtigen. Niets zal ons dáár binnen afleiden, wij moeten overal den weg en de plaats kennen; wanneer wij weldra 's werelds nijverheid in hare bijzonderheden willen nagaan.

De bouw is voltooid, maar nog vertoonen zich de bouwstoffen in hunne natuurlijke kleuren; de ruimte is reeds naar buiten door dak en muren omsloten, zelfs is, op eenen afstand van acht voeten (1/3 van 24), een gegoten ijzeren hek, met eene verdeeling door regtstanden in acht voets tusschenruimten gesteld ter hoogte van 6 voeten (1/4 van 24). Maar van binnen vraagt men: hoe is eene oppervlakte van ruim zeven Nederl. bunders op den vloer en twee bunders op de galerijen te verdeelen tusschen duizende inzenders of liever tienduizendtallen van voorwerpen in allerlei grootte, welke daarbij, om voordeelig gezien te worden, even zoovele eigenaardigheden in hunne plaatsing vorderen, als hunne natuur, bestemming en de belangen der inzenders uitéén loopen. Want bij dit alles is 24 het geheiligde cijfertal, dat slechts in veelvouden of onderdeelen mag verschijnen; nergens mogt een doorgang bestaan, welke smaller dan acht voeten (1/3 van 24) was. Naar de lengte van het gebouw vindt men zoodanige doorloopende doorgangen langs de muren, en vooral in het midden aan weêrskanten van het schip; verder zijn er drie aan weêrskanten naar de breedte van het gebouw evenwijdig met het transsept (zie den Platten Grond).

Wij zullen met het verwen beginnen. De koninklijke commissie wilde aan het gebouw van buiten eene steenkleur geven. Maar dit zoude eene misleiding geweest zijn, een slecht voorbeeld voor fabriekanten, en ook eene beleediging voor het metaal, waarvan men kort te voren eene massa van tien millioen Ned. ℔ in den vorm van eenen koker ter lengte van 1513 voet (1) als brug over een zeeboezem geplaatst heeft, en nu weder eene massa van vier millioen Ned. ℔ tot het wereld-paleis zamen voegde, waarin van heinde en verre millioenen schats veilig neêrgelegd moesten worden. Alles zoude dus in de zilvergrijze liverei des ijzers verschijnen, maar dit behaagde de lieden van smaak niet en aan het hoofd van dezen stond Owen Jones, die in het Oosten en in het Westen de decoratien en kleurverdeeling bestudeerd heeft, waarmede de Ouden hunne tempels en paleizen versierden, welke in de Alhambra der Mooren schitterden, ja, waardoor de kunstproducten der zoogenaamde halfbeschaafde volken aller oogen boeijen. Owen Jones deed een voorstel aan de Kon. Commissie en hield eene redevoering bij het Britsche Instituut van bouwkundigen, om blaauw, rood en geel aan te bevelen. In Pharaoh's tempels waren deze de hoofdkleuren, slechts de overheerschende hand van Ptolomaeus waagde het, groen en purper er over te strijken, en allengs heeft men bij de Romeinen de drie hoofdkleuren door vermenging nog meer gedegradeerd, zooals de overblijfselen van Pompeji getuigen. Ook Karel de Vijfde bedierf het rood en blaauw van de Alhambra door zijn groen en purper. De drie hoofdkleuren schitterden derhalve in de eerste tijdvakken der kunst, en allengs werden de afgeleide of gemengde kleuren in gebruik gebragt. De natuur siert hare bloemen met de hoofdkleuren, en bewaart het groen voor blad en stam. De wetenschap leert ook dat door het vereenigen van de drie hoofdkleuren (2) bepaalde verhoudingen de harmonie van het witte licht bewaard wordt, dezelfde harmonische evenredigheid behoorde dan ook het tentoonstellings-gebouw te versieren.

Deze geleerde verhandeling had ten gevolge, dat de koninklijke commissie proeven nam over den indruk, welken de schoone ingezondene karpetten maakten, naarmate zij uitgespannen of geplaatst waren achter kolommen in onderscheidene kleuren geschilderd, en ten slotte werden — uit achting, welke men in Engeland voor de geleerdheid openbaart — de voorschriften van Jones grootendeels opgevolgd, hoewel daarmede nog al aanzienlijke uitgaven verbonden waren.

Het gebouw is van buiten wit geverwd met blaauwe randen; de houten paneelen zijn in eiken-kleur geschilderd met de zoogenaamde eiken-kleurverw van Ibbotson (Ibbotson ook Stain). Men kan niet zeggen, dat dit bijzonder gelukkig uitgevallen is, want het gebouw heeft eenigermate er door het aanzien van een kermistent verkregen — en van binnen is er zoo veel meer te zien, dat zelden iemand zijne oogen met de gekleurde gekleurde regte lijnen van de verwkwast zal vermoeijen. Blaauw, wit zijn de hoofdkleuren, en de vereeniging met geel heeft, overeenkomstig de leer van Jones, den vorm der kolommen beter doen uitkomen; men dweepte met deze kolommen, want zij waren geteekend door Barry, den bouwheer van het nieuwe paleis van Westminster; overeenkomstig de vroeger gegevene doorsnede, hebben zij vier platte kanten, afwisselende met vier ronden, het platte werd wit geschilderd en door de andere kleuren afgezet. De verbandramen zijn blaauw, wit en rood; voor het dak heeft men bij voorkeur een zacht blaauw behouden, om met de lucht te harmoniëren, welke er doorschijnt. Deze kleur-verdeeling heeft die gunstige werking uitgeoefend, dat men al de liggende (horizontale) en staande (verticale) lijnen in het perspectief juist onderscheiden kan, en er geene verwarring geboren wordt.

Op zich zelf genomen zoude men kunnen denken, dat het eigenlijk van weinig belang was, hierbij zoo lang stil te staan, maar bij eenig nadenken, zal men de pogingen van Owen Jones niet miskennen. Hij heeft der ornamenten-leer (ornamentiek) eene gewigtige dienst bewezen. Voor het gebouw, dat het standpunt der industrie van de negentiende eeuw aanwijst, werden lessen genomen bij de volkeren, welke, één, twee, ja driemalen negentien eeuwen vroeger gebloeid hebben. En inderdaad er staan hier slechts twee wegen open: of de natuur angstvallig na te booten of de voorbeelden der oudheid te volgen. Nog op dit oogenblik treffen de shawl van Indie, het tapijt van Turkije, het gesneden ivoor uit China door kleuren en vormen, en deze worden der Europesche nijverheid onnavolgbaar voorgehouden. Bij de eerste volken hadden iedere kleur en elke vorm eene bepaalde beteekenis, zij werden in al hunne zuiverheid voortgebragt, om bij het maken van effect ook de harmonie te bewaren, elk ornament was eene symbolische uitdrukking, ging op deze wijze uit den tempel in het dagelijksche leven over en is sedert onveranderd bewaard gebleven, al moge ook de beteekenis reeds lang vergeten zijn. Zij versierden niet zonder reden en niet overbodig, en dat is het juist, waaraan zoo velen heden niet denken en ook bij de voorbereiding tot de tentoonstelling uit het oog verloren hebben.

Wij zullen verder gaan. Over de eigenlijke versiering van het gebouw valt slechts weinig meer hierbij te voegen. De commissie gaf de voorkeur bij het bekleeden van tafels, toonbanken, enz., aan Turksch rood geverfd katoen, dat niet opgemaakt (geappreteerd) is. Later, nadat de Franschen voor hunne afdeelingen hunne vlag uitgestoken hadden, werden al de Engelsche hoofdplaatsen uitgenoodigd, zulks na te volgen, en de overige volken, op eene uitzondering na, bleven niet ten achteren (3). Ook ziet men enkele decoratien in nationale kleuren.

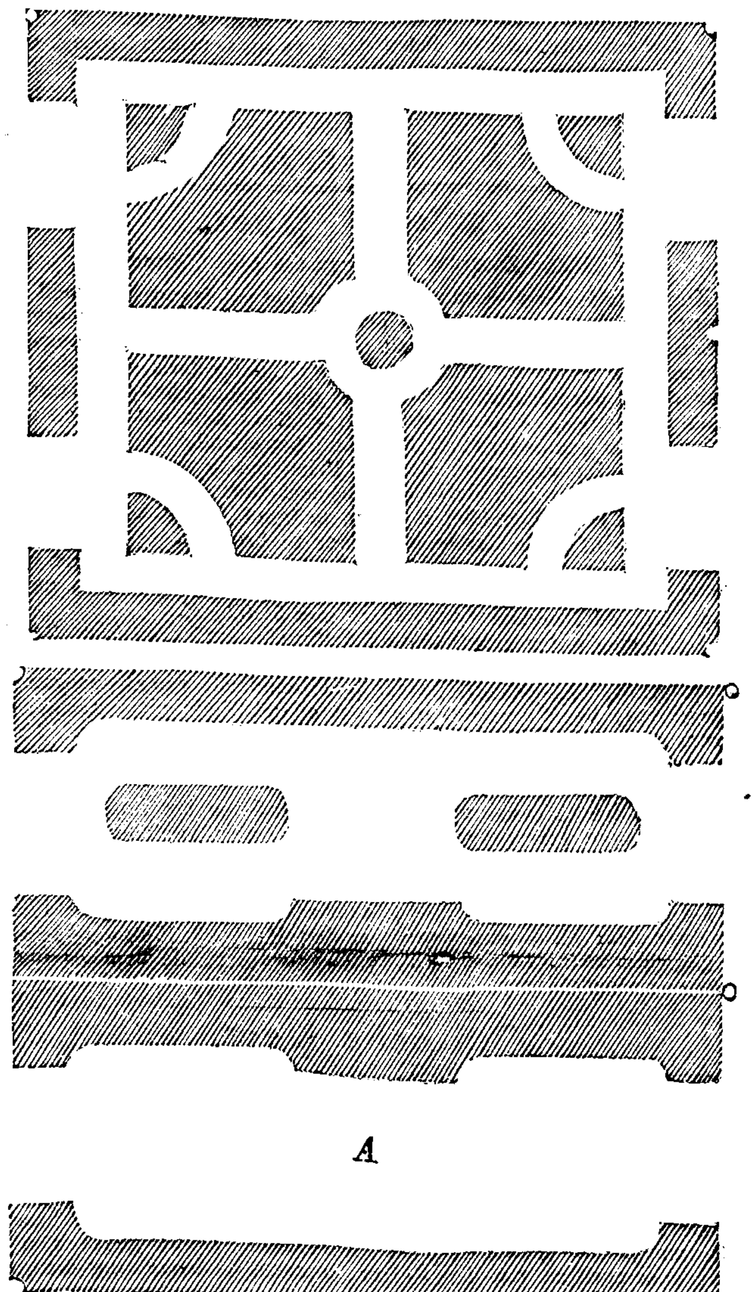

Bijgaande schets geeft een algemeen denkbeeld van de wijze, waarop, toonbanken en opstaande kasten geplaatst werden. Men kan niet zeggen, dat de koninklijke commissie in dit opzigt koninklijk gehandeld heeft, daar men toch met reden verwachten mogt, dat zij zoude zorg dragen, om de voorwerpen ten toon te stellen, zoo als hun aard het medebrengt, zonder daarvoor den inzender uitgaven te veroorzaken. De commissie wilde niets anders kosteloos geven dan platte tafels zonder meer, en die meer wenschte, kon zich wenden tot de aannemers van het geheele gebouw, Fox en Henderson, welke daarvoor een tarief hebben doen goedkeuren. Aanzienlijke sommen zijn dien ten gevolge besteed, want voor een enkelvoudigen winkelopstand uit vuren hout van 24 voeten lengte, 17½ voet hoogte en 6 voet breedte; moest *f* 300 betaald worden, enz.; de kast, waarin de zijde-waren van Lyon bevat zijn, heeft, zoo ik mij niet vergis, *f* 10,000 gekost. Men begrijpt immers wel, dat, voor het uitstallen der zoogenaamde lengte waren, winkelopstanden noodig zijn, en dat men deze rondom in glazen kasten moest opsluiten, wanneer de stoffen bijzonder kostbaar zijn, is even duidelijk. Men begrootte de uitgaven, welke voor dit binnenwerk, door of ten behoeve van de inzenders, besteed is, op één millioen guldens. Men liet iedereen voor zijn geld vrij, om te kiezen, hoe hij de voorwerpen het voordeeligst wilde plaatsen, en zelfs, om zijne kasten of toonbanken te versieren, maar Owen Jones moest vooraf zijne goedkeuring daaraan geven, want aan hem was de zorg voor de harmonie van het geheel toevertrouwd (4).

Onze teekening bevat den platten grond der verdeeling, welke meestal in elk vak van 24 gevolgd is bij het plaatsen van toonbanken en winkelopstanden en derg., er zijn ook enkele vakken met meer evenwijdige verdeelingen, naar de lengte of de breedte van het gebouw. Voor de Nederlandsche afdeeling viel een doorgang van 28 voet breedte ten deel en men heeft dus aan weerskanten volgens A de voorwerpen geplaatst; het eene middelschot scheidt ons van Belgie en de andere houdt Oostenrijk verwijderd; in het midden moest eene vrije ruimte van 8 voeten zonder tafels vrijblijven.

Voor enkele zaken heeft men afzonderlijke meer of min afgeslotene kamers, salons, of zoo als het Engelsche woord luidt, Courts afgestaan. Ik noem als zoodanig *The mediaeval Court*, welke men opgevuld heeft met al, wat in de laatste tien of twaalf jaren gedaan is, om de karakterestieke huis- en kerk-decoratien der middeleeuwen weer in het leven terug te roepen. Pugin is de ziel van dit alles; Crace, Hardman, Mijërs en Minton bestuurden de handen, welke glas, metaal, hout en steen en verw verwerkten; zie, al weder verheugt zich de eeuw der spoorwegen te kunnen terugwerken! Voor de beeldhouwkundige werken heeft men zoowel in de Britsche afdeeling (5) als in de Oostenrijksche een salon ingeruimd; men zal gemakkelijk de zaal met Milaan's edele gewrochten vinden; een krijgsmans standbeeld met getrokken zwaard, Radetzky, houdt er de wacht over. Oostenrijk heeft behalve deze nog vijf andere zalen, onder welke de prachtzaal met parketvloer en kostbare meubelen bijzonder bekend is; ook Pruisen is daarin niet ten achteren gebleven; en dan mag uit de acht Fransche salons, die met het porselein van Sèvres, met gobelins, enz. niet vergeten worden. Noord-Amerika heeft zich het minst met de inwendige verdeeling der ruimte bemoeid; ik zoude vermoeden, dat men de onafzienbare vlakten der Vereenigde Staten heeft willen voorstellen, waar hier en daar beschaving en nijverheid oprijzen, om weldra met Europa te concurreren.

Onder de minst beperkte ruimten verdient vooral die voor de Engelsche landbouwkundige werktuigen genoemd te worden; daar is geene belemmering, om de meesterstukken van alle kanten te bezien. Moeijelijker daarentegen is het bezoeken der werktuigen, welke in beweging zijn, indien men iets meer dan het op- en neêrgaan of het ronddraaijen wenscht te volgen; de machines staan te veel op één gedrongen. De zuidzijde van het gebouw heeft men, even als het dak, met katoen bekleed. Van elk vak van 24, d. i. 576 vierk. voeten oppervlakte, rekende men, dat 1/3 voor doorgangen verloren gingen; op de galerijen moest men daarvoor 1/2 missen.

Ik zal nu opgeven hoeveel ruimte aan elk volk is toegestaan. Ik zal de officiele cijfers overnemen en daarbij voor een gemakkelijker overzigt, de verhoudingsgetallen voegen.

Het gebouw werd aan weerskanten in twee helften verdeeld; de westelijke voor Groot-Brittanje en de landstreken, waar het zijne kolonien gevestigd heeft of zijne heerschappij uitoefent; de oostelijke is ter beschikking van de overige volken gesteld.

Door de 330 plaatselijke commissien, welke zich in Groot-Brittanje gevormd hadden, was eene oppervlakte (als vloer- of toonbank-vlakte) van 417,000 vierk. voeten aangevraagd, bijna eens zoo veel als er bruikbaar was, terwijl men daarenboven 200,000 vierkante voeten voor nieuwe of opstaande vlakte vorderde. 8200 personen hadden den 31sten October 1850 zich als inzenders doen inschrijven: dit was namelijk de laatste dag, waarop men zich aanmelden kon, hoewel daarop later nog veelvuldige uitzonderingen gemaakt werden. De plaatselijke Engelsche commissien waren dan ook genoodzaakt, om voorwerpen af te wijzen of liever uit de ingeschrevene eene zoodanige keuze te doen, als de beschikbare plaats toeliet. Het werkelijke getal wijst volgens den Britschen Catalogus 9402 nummers door 7000 inzenders, zooals de officiele Catalogus zegt (6).

51025 voeten oppervlakte werden aan de Britsche koloniale en andere bezittingen gegeven. Er moge hierin later eenige wijzigingen gekomen zijn, de volgende cijfers kunnen evenwel de betrekkelijke verhouding aanwijzen. Op de galerijen heeft men van deze voorwerpen niets geplaatst.

30,000 voeten voor Indie; Singapore en de Nederlandsche bezittingen zijn er onder gerekend. In de derde uitgave van den Catalogus zijn de voorwerpen in klassen gerangschikt, doch verwacht men nog eene meer uitgebreide beschrijving, door Dr. Royle en Prof. Sally uit te geven.

4000 voor 354 inzenders uit Canada; 3800 voor Australie; 5400 voor de vijftien West-Indische bezittingen; 1500 voor Ceylon; 1000 voor Malta; 1000 voor Nova Scotia, enz.

De commissie heeft, nadat het onmogelijk was, om de buitenlandsche nijverheid in klassen te rangschikken, aan elk land de vrije keuze gelaten, alleen de machines, welke men in beweging wenschte te vertoonen, werden in de gemeenschappelijke zaal, in het noordwestelijk gedeelte gebragt. Wij hebben reeds vroeger gezegd, dat de plaats der volken in het kristallen paleis overeenstemt met hunne aardrijkskundige ligging. Men wandelt dus van Egypte en Turkye naar Portugal, de Italiaansche Staten en Spanje, in dezelfde rigting, waarin wetenschap en beschaving door Midden-Europa voortgegaan zijn, volgen Frankrijk, Belgie, Nederland, Duitschland en de Noordsche rijken op elkander; het einde is in Rusland en de Ver. Staten van Amerika. Wij vinden daar twee rijken vereenigd, die beide aan het jongste tijdvak der wereldgeschiedenis toebehooren, en voor welke nog eene gewigtige rol in de toekomst bewaard is; in het eene moet de inboorling zich naar den wil en de wenken van eenen alléénheerscher ontwikkelen, in het andere verdwijnt deze voor de vrije en onbelemmerde verspreiding van het Europesche element. Veel, zeer veel valt hier voor de staatshuishoudkundige te leeren; Ruslands wakende en beschermende hand heeft van 1775 af omtrent 9000 fabrijken opgerigt en in de Ver. Staten wordt meer dan eens de vrijheid ten gunste der nijverheid beperkt.

Van de 213,000 vierkante voeten oppervlakte ontving

Frankrijk	65,000	voor	1740	inzenders	30 pCt.
en uit Algerie			68	»	
De Ver. Staten van N.-Amerika (7)	40,000	»	566	»	18 »
Tolverbondstaten	30,000	»	1568	»	14 »
Oostenrijksche Staten			744	»	10 »
Belgie	15,000	»	512	»	7 »
Rusland			376	»	3,5 »
Nederland			114	»	2,3 »
Zwitserland			273	»	2 »
Noordelijk Duitschland			150	»	2,3 »
Turkije					2,3 »

Wij hebben nu over 90 pCt. der ruimte beschikt, het overige is verdeeld tusschen China, Tunis met 190 hoofdartikels, Griekenland met 61 hoofdartikels, Egypte met 391 nummers, Spanje met 295 inzenders, Portugal met 1299 artikels (8), Rome met 52 inzenders, Toskane met 11[illegible] inzenders, Sardinie met 97 inzenders; Denemarken met 47, Zweden en Noorwegen met 100 inzenders.

Brazilie (4 inzenders), Chili, Mexico, Nieuw Grenada (5 inzenders) zijn slechts in naam aanwezig. Hare Majesteit Pomaré, Koningin der Gezelschaps-Eilanden (Society Islands), heeft voor de eer van haar rijk door 5 artikels in te zenden, zorg gedragen. Meer nog heeft de Engelsche consul R. Schomburgk uit de Dominikaansche republiek overgezonden. De Perzische voorwerpen zijn van Engelsche eigenaren, te Londen wonende, afkomstig.

Op de galerijen in het oostelijke gedeelte hebben Frankrijk, Oostenrijk, de Tolverbondstaten en Belgie het grootste gedeelte ingenomen; voor Rusland en de Vereenigde Staten zijn er ook voorwerpen geplaatst, en eene geringe ruimte heeft Nederland gevuld, zoodanig, dat zelfs de derde editie van den officielen Catalogus er de aandacht niet op vestigt.

De voortbrengselen van de glas-schilderkunst der verschillende volken heeft men in de Noordelijke Galerij bijeengevoegd.

Behalve de vele kleinere bureau's, welke men hier en daar afgezonderd heeft voor de opzigters van klassen of commissarissen van de vreemde volken, is eene ruimte afgescheiden voor werkplaats in het Noord-Westelijke einde (in het gebied der Vereenigde Staten); zijn er twee zalen afgetimmerd tot het houden van openbare voorlezingen, namelijk in het Westelijk gedeelte nabij het transsept. Deze openbare voorlezingen waren door onderscheidene hoogleeraren aangekondigd, om te dienen tot het verklaren der ten toon gestelde voorwerpen; Prof. Ansted hield er voorlezingen over aardkunde; Tennant over de delfstoffen; Cowper over de werktuigen, maar over het algemeen was het toehoorderental gering. Het bevreemde allezins, dat de toegang tot deze voorlezingen alleen tegen betaling van 1 shilling voor elke voorlezing of abonnement kan verkregen worden. Buiten het gebouw werden ook eenige ophelderende voorlezingen gegeven door P. Barlow, bij het Royal Institution, door Cowper bij het Royal College (9); en door Papper bij het Polytechnic Institution.

Aan weêrskanten van den grooten ingang in den zuidelijken gevel van het transsept, zijn over eene lengte van 96 voeten de vergaderzalen en de bureaux geplaatst voor de koninklijke commissie (10), voor de speciale commissarissen (Lyon Playfair en kolonel T. A. Lloyd); voor het algemeene opzigt (luit.-kolonel Reid en C. W. Dilke), voor de policie (Pearce), voor enkele super-intendenten der klassen. De vergaderingen der juries werden in de tweede verdieping er boven gehouden. Waarschijnlijk heeft deze vermelding voor de meeste der lezers weinig belangrijks en ik heb ze slechts volledigheidshalve aangestipt. Belangrijker allezins is het electro-telegraphische bureau aan de linkerhand van den grooten ingang. Niet alléén dat van daar de correspondentie voor de veiligheid van het gebouw bestuurd wordt, maar deze is ook voor een ieder naar 150 plaatsen van het Britsche rijk opengesteld, en nog treffender is het, wanneer de bezoeker bij het binnen komen, kan nazien den toestand van het weêr in een vijftigtal der voornaamste Engelsche steden. Wij komen later hierop terug.

---

(1) De Brittannia kokerbrug ligt over de Straat Menaï in de rigting van den Chester-Holyhead-spoorweg of tusschen de kust van Engeland en het eiland Anglesea.

(2) Natuurkunde leert het volgende: Wanneer men eene ronde schijf zoodanig verdeelt en verwt, dat de verhouding der tusschenruimten welke met blaauw, rood en geel bestreken zijn, is als de getallen 8: 5: 3, dan ontvangt het oog bij het ronddraaijen den indruk van wit licht. Newton, Lambert en anderen hebben dit bewezen (*Jaarboekje* 1850, p. 621). Het gewone witte licht bestaat uit dezelfde hoofdkleuren; door hare menging ontstaan de tusschenkleuren groen (blaauw en geel), purper (geel en rood), enz., en vervolgens de tertiaire kleuren, zoodat men de kleurnuances even als bij de mosaïek-kleuren van de St. Pieterskerk te Rome geschiedde, tot 18,000 en misschien nog meer vermenigvuldigen kan.

Ik stel de grondkleuren, zegt Jones, in eene zoodanige verhouding voor, dat zij elkander weêrkeerig vernietigen, dat derhalve geene overheersche noch het oog vermoeije, en zij steeds bij de kleur der voorwerpen op den achtergrond treden. Daar het niet uitvoerbaar is, overeenkomstig de vlakte-uitgebreidheid der voorwerpen de verhoudingsgetallen 8, 5, 3 te bewaren, zoo moet men den toon of de nuance in zooverre wijzigen, dat deze harmonische verhouding op het gezigt hersteld wordt. De kleuren moeten verder door wit gescheiden worden, omdat anders bij eene naast elkander plaatsing de indruk van beider menging ontvangen wordt. Blaauw verzacht en past voor de holle of diepe oppervlakten; geel verheft en is geschikt voor verhevenheden; rood werkt het gunstigst tot verlichting van effene of platte vlakken. Dien ten gevolge past rood voor de ondervlakte der verbandramen; geel voor de ronde kanten der kolommen en blaauw voor de keellijsten der kapiteelen; en het wit voor de verticale platte vlakten.

Dit weinige geeft dus een denkbeeld van de beginsels, naar welke gehandeld is. Het hoofddoel was, om al de deelen, welke in de horizontale en verticale lijnen van het perspectief voorkomen, duidelijk te onderscheiden en niet tot eene schijnbaar geheel te doen zamensmelten, zoo als bij eene eentoonige witte kleur het geval zoude zijn.

(3) Voor de Nederlandsche afdeeling hangt eene draperie in Nederlandsche kleuren. De bekleeding is met donker blaauw katoen.

(4) Het werd aangekondigd, dat Owen Jones aan Fox en Henderson de teekening geleverd heeft voor de glazen kasten.

(5) In de Britsche afdeeling is een Court voor rijtuigen; voor papier; voor meubels; voor gedrukte manufacturen; voor Birmingham, voor Sheffield, enz.

(6) Men houde wel in het oog, dat onder die nommers soms honderde van artikels begrepen zijn, zoo als men uit de prijslijsten opmaken kan. Somtijds zijn door denzelfden inzender zaken in verschillende klassen geleverd.

(7) Het is bekend, dat de staten niet aan de verwachting beantwoord hebben, zoodat er nog genoeg ruimte beschikbaar bleef.

(8) Hieronder is Madura begrepen.

(9) Van wege de koninklijke commissie werden guides of geleiders aangesteld, welke, de verschillende talen sprekende, de vreemde bezoekers tegen een matige vergoeding zouden geleiden, doch ook hiervan is weinig gebruik gemaakt.

(10) Al de kamers zijn òf acht voeten, òf veelvouden van acht, met tusschengangen van acht voeten. De verdeeling is door houten middelschotten — alles slechts als tijdelijke verblijfplaatsen afgetimmerd.

Voo'de verzending van brieven heeft men sierlijke bussen geplaatst, en buiten het gebouw bij de zoogenaamde Princesgate gaat men een policie-bureau voorbij, waar een register gehouden wordt zoowel van verloren als van gevondene voorwerpen. Met regt mag men orde bewonderen, welke niet bewaard, maar steeds geëerbiedigd wordt; het gezag behoeft niet door stokken of bajonetten ondersteund te worden; de opgehevene hand, welke zich van verre door haren witten handschoen doet kennen, vermag alles. Na verkregene goedkeuring door den secretaris van staat voor binnenl. zaken, werd de policie buiten het gebouw (11) aan het bestuur van den hoofd-commissaris van policie Magne toevertrouwd; de commissie heeft daarvoor eene som van *f* 60,527 beschikbaar gesteld, gedurende de zes maanden van 1°. Maart tot 1°. September (12).

Ook voor verversching moest gezorgd worden; kapt. Ibbotson werd met het opzigt belast. Oorspronkelijk bestond het plan, om de ruimte in het noorden van het transsept voor de eerste klasse te bewaren, terwijl eene tweede en derde klasse in de beide helften zouden bestaan. Dit verschil is niet gehandhaafd. Vooral nadat de Koningin en het hof zich zoo vrij onder de burgers van alle klassen bewoog, kwam in het nijverheidspaleis het verschil der standen minder te voorschijn. De koninklijke commissie heeft privilegie, om ververschingen volgens kaarttarief te verkoopen, voor eene som van *f* 66,000 en wij mogen veronderstellen, dat de pachters geene schade zullen lijden, wanneer men in aanmerking neemt, dat men eene stoommachine in werking moest stellen om ijs te maken, en dat op een dag 5000 kruiken gemberbier (ginger beer) ontkurkt werden. De bereiding geschiedt volgens de methode van Thomas Masters, welke later zal beschreven worden. Met deze machinale ijsfabrikatie worden in 15—16 minuten tijds 113 kannen dessert-ijs in zes verschillende soorten geleverd (13).

Voor de tentoonstellers waren twee zalen afgezonderd, om dáár het middagmaal te kunnen houden, dat tegen zeer billijke prijzen geleverd werd. Niets is kosteloos dan een glas koud water (14).

De commissie had den verkoop van wijnen, bier en andere geestrijke vochten verboden (15), maar dit nam niet weg, dat de liefhebbers hunnen voorraad medenamen; overigens zag men ook wel op de shillingsdagen, dat geheele gezelschappen of huisgezinnen hun proviant onderling verdeelden. Voor zitplaatsen of rustbanken had men overal in het gebouw genoegzaam gezorgd. Zelfs waren er in de galerijen eenige amphitheaters opgerigt, om een algemeen gezigtpunt te verschaffen.

Even zorgvuldig als voor den aanvoer van voedingsmiddelen, was de commissie ook voor de verwijdering van hetgene, de natuur als voor de ligchamelijke voeding onnuttig afzonderde. Wij behoeven ons voor het natuurlijke niet te schamen; naturalia non sunt turpia, is een Latijnsch spreekwoord, en waarlijk, men heeft hier een voorbeeld van zindelijkheid gegeven, dat ook hier te lande navolgingswaardig is, daar dit vooral bij openbare gestichten veel te wenschen overlaat. Ook tegen betaling van 2½ cents en 5 cents (bij het gebruik van een afzonderlijken handdoek) is gelegenheid gegeven, om waschwater en zeep te verkrijgen. Ik heb gelezen, dat in de eerste twee maanden *f* 8216; en voor het wasschen alléén in vijf weken tijds *f* 1411.80 (16) is ontvangen.

De tenstoonstelling is alle dagen, behalve des Zondags, opengesteld. Tot het begin van Augustus, was zij open van des morgens 10 ure tot savonds 7 ure; des Zaturdags uitgezonderd, wanneer men eerst om 12 ure toegang verleende. Merkwaardig was evenwel een bezoek op laatstgenoemden dag vóór het bepaalde uur. Men zag dan allerlei wagentjes of beweegbare ziekenstoelen, bestuurd door bedienden of door eene vernuftige werktuigelijke inrigting uit de hand van den eigenaar. Zoo wilde men dan ook den ligchamelijk verzwakten het genot der tentoonstelling niet onthouden.

Vrijstelling van entreegeld kende men aanvankelijk niet. Een abonnemenskaart voor een Heer kostte *f* 37.60, voor eene dame *f* 25.20, na den 15den Augustus werden deze op de helft gesteld. Den tweeden en derden dag na de opening kostte de entree *f* 12, den vierden tot en met den twintigsten *f* 3, na den 20sten Mei moest men de eerste vier dagen van de week *f* 0.60, des Vrijdags *f* 1.50 en des Zaturdags *f* 3 betalen, na den 15den Augustus werd alléén de prijs van Vrijdag en Zaturdag gelijk gesteld.

Paxton wenschte aanvankelijk, dat slechts een dag in de week de toegang moest gekocht worden; later verzocht hij omgekeerd, dat slechts een dag vrij gesteld zoude worden. Tot nu toe heeft men ook daarin niet bewilligd.

Van de onregtvaardigheid jegens de inzenders, welke men in den beginne niet dan tegen betaling wilde toelaten, is de koninklijke commissie spoedig teruggekomen. Zij en de leden der Jury verkregen den vrijen toegang. Er waren dan ook bijzondere ingangen aangewezen voor diegenen, welke entrée-geld moesten betalen, voor de bezitters van abonnementen, en voor de niet betalenden.

Op de meeste plaatsen zijn koperen of ijzeren standaards (hand railings) geplaatst, welke onderling door ronde stangen of roodgekleurde touwen verbonden, den bezoeker op eenen eerbiedigen afstand van de voorwerpen houden, terwijl het niet, dan na speciale vergunning, toegestaan wordt, de voorwerpen aan te raken. Dit was allezins een noodwendige maatregel, want wat zou er van vele voorwerpen worden, indien slechts elken dag tien duizend kundige en onkundige handen het mogten opnemen en betasten.

Op den 26sten Julij was de officiele opgave van het aantal personen welke het tentoonstellings-gebouw, met inbegrip van policie en andere beambten, en de inzenders, bezocht hadden 2,930.177. Van dezen telde men als bezitters van abonnements-billetten 569,183 of meer dan 1/6; verder het aantal personen, dat aan den ingang betaalde 2,320,963. Het bedrag van deze ontvangst was op 26 Julij 181,011 £ of *f* 2,172,132. Het aantal abonnements-kaarten is niet opgegeven, tot den 29sten April bedroeg de ontvangene som daarvoor 40,000 £ of *f* 480,000. Het latere bedrag is niet onder de algemeene ontvangst begrepen. Wij zijn nu wel vijf weken ten achteren ten opzigte van de officiele opgaven, maar zullen nogtans onze lezers geene ondienst met eene balans van ontvangst en uitgave op te maken:

ONTVANGST.		UITGAVEN.	
De betaalde inteekeningsgelden tot den 22sten April (17)	*f* 774,500	Het Gebouw	*f* 957,600
Voor het privilegie om den officielen Catalogus te drukken	» 38,400	Extra gallerijen, tafels, toonbanken en bekleeding	» 420,000
De verpachting der ververschingszalen	» 66,000	Het fonds der medailles	» 240,000
Abonnements - billetten vóór de opening afgegeven	» 480,000	De administratie en de drukloonen en andere buitengewone uitgaven tot April	» 251,316
Ontvangst tot en met 26 Julij	» 2,172,132	De uitwendige policie	» 60,527
Royalty of vergoeding voor den verkoop der exemplaren van den Catalogus		Schadevergoeding aan de Gebroeders Munday	» 61,440
	f 3,531,033		*f* 2,190,883

Er is dus allezins een batig saldo van 13 à 14 tonnen gouds, maar nu moeten nog bestreden worden, om slechts eenige hoofdzaken te noemen:

1°. De administratie en oppassing gedurende de tentoonstelling. Er zijn 200 man van het korps sappeurs en mineurs als assistenten; welke dagelijks 2 sh. of *f* 1.20 ontvangen; 900 policemen binnen het gebouw, welke wekelijks *f* 9.60 à 7.20 ontvangen; de ontvangers der gelden aan de deuren verdienen per week *f* 15; er zijn hoogere ambtenaren, aan welke zelfs *f* 60 per week uitbetaald wordt.

2°. De kosten voor de brandstoffen der stoomketels.

3°. De aanvoer van water, waarvoor maandelijks *f* 300 betaald moet worden.

Dit is dus genoeg, om te toonen, dat er bij de aanzienlijke ontvangsten, nog weinig over het bedrag der overblijvende gelden te zeggen is, hoeveel ook daarover geschreven mogt zijn.

Wij willen nog een oogenblik bij eene enkele post stilstaan, namelijk die van de schadevergoeding aan de Gebroeders Munday. Men herinnere zich, dat deze het eerst een kapitaal ter beschikking van de ontwerpers der tentoonstelling gesteld hebben; daarvan werd contract gemaakt, doch behoudens eene beslissing over de schadevergoeding door scheidsregters, is dit verbroken. Eerst in het einde der maand Julij is het aan Robert Stephenson gelukt, deze netelige zaak ten einde te brengen.

Ziedaar dan verschillende zaken afgehandeld, welke aan een volledig verhaal van het gebouw niet mogen ontbreken. Eene meerdere uitvoerigheid wilde ik daaraan niet geven, omdat ik nu tot de tentoonstelling zelve zal overgaan, en naar orde met de eerste klasse, bevattende de stoffen, welke het rijk der delfstoffen oplevert, zal beginnen.

S. BLEEKRODE.

(11) Eigenlijk is de daarmede bedoeld de waakzaamheid tegen de Pickpockets, d. i. zakkenrollers en dieven.

(12) Voor de veiligheid van den staat liet men 40,000 krijgslieden naar Londen oprukken. Ook de City vermeerderde het aantal der politie agenten.

(13) Het ijs kost 30 à 60 cents, al naar de toevoegsels.

(14) Dat er niet gerookt mag worden, kan men wel denken. Dit wordt op openbare plaatsen, zelfs niet op de spoorwegstations toegestaan.

(15) Men telt in Engeland en Wallis gedecideerde dronkaards

53,583 Mannen.
11,223 Vrouwen.

64,806

of één op elke 74 der mannelijke bevolking en één op elke 434 der vrouwelijke bevolking, en in het algemeen 1 op de 145 inwoners. Men behoeft Manchester slechts te bezoeken, om de eigenlijke overwinningen der Matigheid- en Afschaffings-Maatschappen te kunnen tellen.

De Londensche Matigheid-Maatschappijen hebben op nieuw in zes platen het geluk der matigheid for all nations afgebeeld onder den naam van: The trials and Triumphs of Temperance.

(16) De society of arts heeft drie huizen (in het Strand en Fleetstreet) gehuurd, om deze modelplaatsen meer algemeen bekend te maken.

(17) Dit is omtrent *f* 150,000 minder dan het bedrag der inschrijvingen.

Wij hebben hier bijgevoegd de teekening van een der drie medailles, welke door de Koninklijke commissie gekozen is, om te worden uitgereikt. Eene commissie, bestaande uit lord Colborne, Dyce, Gibson, Eugène Lami, C. Newton, J. D. Passavant en Dr. G. Waagen was benoemd, om uit 129 ingezondene modellen de schoonste uit te kiezen, en aan de inzenders de uitgeloofde remuneratien toe te kennen. Want er waren drie prijzen elk van 100 £ en drie elk van 50 £ uitgeloofd. De prijzen van 100 £ werden toegekend aan Hippolyte Bonnardel, te Parijs; Leonard D. Wyon, te Londen; G. G. Adams, te Londen. De prijzen van 50 £ ontvingen John Hancock te Londen, L. Wiener te Brussel en Gayzard te Parijs.

De prijsmedaille is hier afgebeeld; zij is ontworpen door Wyon, en stelt voor Brittania de industrie bekroonende, omgeven van de zinnebeelden der vier werelddeelen; op den achtergrond zijn eenige zinnebeelden van landbouw, koophandel, machinerie en scheepvaart geplaatst.

Eene afzonderlijke commissie was benoemd voor het maken der opschriften. Zij bestond uit de HH. W. E. Gladstone, Lyttleton, Macaulay en Liddell.

Voor Wyon's medaille is gekozen vers 25, eerste boek der Metamorphosen van Ovidius:

Dissociata locis concordi pace ligavit.

»Door woonplaats gescheiden heeft de vrede ze »in eendragt verbonden."

Voor Bonnardel's medaille vers 737 der Astronomicon van Manilius:

Est etiam in magno quaedam Respublica mundo. »Er bestaat ook in de groote wereld eene algemeene maatschappij."

Voor Adams medaille vers 20, zevende boek der Idyll. VII van Claudianus:

Artificis tacitae quod meruere manus. »De handen van den stillen kunstenaar hebben dit verdiend."

De medaille, aan de leden der jury uit te reiken, draagt tot opschrift:

Pulcher et ille labor palma decorare laborem. »Het is ook een schoone taak den arbeid met de eerepalm te bekroonen."

Men ziet dus, dat de moderne nijverheid ook de classieke litteratuur niet missen kon. S. B.

BUITENLAND.

Engelsche Post.

LONDEN, Zaturdag 30 Augustus (des Ochtends).

De Koningin is eergisteren namiddag op het paleis van Holyrood nabij Edinburg aangekomen; tegen den avond zou de reis worden voortgezet.

— Een onzer dagbladen verhaalt het volgende nopens het jongste bezoek van den Prins v. Hohenlohe, geheim-secretaris van den Paus en aanverwant der Koningin. De Prins deed zich op het paleis van Buckingham aandienen, waar de Hertogin v. Kent hem ontving en zeide, dat de staat der gemoederen in Engeland betreffende de kerkelijke aangelegenheden niet vergunde, dat de Prins ten hove werd ontvangen, en dat overigens het ministerie zich formeel daartegen zoude verzetten.

— De Heer H. Labouchère is dezen ochtend vertrokken, om eenige weken met verlof op het vaste land door te brengen.

— Volgens den jongsten staat der bank van Engeland is het bedrag der in circulatie zijnde biljetten verminderd met 386,335 £ en de voorraad van hun edel metaal vermeerderd met 51,025 £.

— Het gebouw der groote tentoonstelling is eergisteren door 43,244 en gisteren door 15,590 personen bezocht.

— De groote zeil-wedstrijd, waarop de aandacht van alle zeevarenden was gevestigd, heeft eergisteren bij het eiland Wight plaats gehad, en is wederom ten voordeele van het Amerik. vaartuig afgeloopen. Er was slechts een mededinger, de Titania, een ijzeren schoonerjagt, toebehoorende aan het parlementslid R. Stephenson.

— Te Dublin is eene inschrijving geopend tot het houden van een zeilwedstrijd door vaartuigen van alle natien; men heeft echter tot voorwaarde gesteld, dat het beroemde New-Yorksche jagt America naar den prijs medeginge.

— De generaal Sir A. Halket is overleden; hij was ten jare 1790 in dienst getreden; bij de expeditie naar den Helder in 1799 werd hij tweemaal gekwetst en in 1806 was hij tegenwoordig bij de bemagtiging van de Kaap de Goede Hoop.

Duitsche Post.

WEENEN, 28 Aug. De Keizer heeft heden de reis naar Ischl en Verona ondernomen. Gisteren is de minister-president, prins Schwarzenberg derwaarts vertrokken. Eene telegrafische depeche uit Verona meldt, dat de Koning van Wurtemberg aldaar den 25sten is aangekomen.

— De baron James v. Rothschild is naar Silezie en de baron Anselmus v. Rotschild is gisteren naar Parijs vertrokken.

— De minister-president, prins Schwarzenberg, heeft gisteren aan al de Oostenrijksche gezantschappen bij circulaire kennis gegeven van de nieuwe voorschriften van den Keizer, omtrent de herziening der grondwet. De eedsaflegging van de ministers volgens de nieuwe voorschriften, zal, naar men verzekert, dadelijk na de terugkomst des Keizers plaats hebben.

— Het jongste nommer van het Staatsblad bevat het verdrag tusschen Oostenrijk en Beijeren, omtrent de aansluiting der wederzijdsche spoorwegen, dat den 21sten Junij gesloten en den 3den Aug. geratificeerd is.

— De bestaande vennootschap tusschen de leden van de familie Rothschild (te Frankfort, Weenen, Parijs en Napels), welke tegen het einde van dit jaar ophoudt, is weder voor een jaar verlengd.

— De Servisch-bisschoppelijke synode, welke in October te Karlowitz zoude bijeenkomen, is voorloopig uitgesteld.

— Volgens het zeggen van een reiziger zijn te Grosswardein, ten gevolge van de overstrooming, meer dan 400 huizen ingestort.

— Wij hebben het eerste voorbeeld van eenen zelfmoord door chloroform mede te deelen. De eerste geneesheer van het Keiz. hospitaal te Weenen, Dr. Reyer, heeft zich op die wijze van het leven beroofd.

— Uit Praag meldt men, dat aldaar en elders in Bohemen ongeveer 30 personen in hechtenis genomen zijn en wel wegens verwikkeling in plannen, die van Londen uit zouden gaan.

— Eene telegrafische depèche uit Florence meldt, dat de Hr. Walker. die in hechtenis was genomen met nog 4 personen, omdat zij ten zijnen huize den Bijbel lazen, op vrije voeten is gesteld, en dat de zonen van Lord Aldborough naar de gewone regtbank van Livorno verzonden waren, ter zake van hunne verspreiding van oproerige proclamatien. Zoo als men weet, had de Engelsche zaakgelastigde te Florence geprotesteerd tegen het besluit, om deze jonge lieden voor den krijgsraad te doen teregt staan en had zelfs een Engelsch oorlogsfregat in de haven van Livorno dit protest kracht bijgezet.

BERLIJN, 30 Aug. (*des ochtends*). Gisteren is alhier aangekomen de Deensche kamerheer, graaf Bille-Brahé, met eene bijzondere zending belast, welke betrekking heeft op de resultaten der vergadering van notabelen en op de kwestie der erfopvolging.

— De raad van state zou, naar men verzekert, met de bijeenkomst der kamers wederom in het leven treden.

— Volgens eenige Weener bladen, zou het Pruisisch-Wurtembergsch geschil vereffend en de baron von Berlichingen tot gezant bij het Pruisisch hof benoemd zijn.

— Men wil stellig weten, dat het herhaald medegedeelde berigt der aanstaande benoeming van een Pauselijken nuntius bij ons hof, van allen grond is ontbloot.

— Men verzekert, dat verscheidene Zuid-Duitsche staten voornemens zijn, zich van het tolverbond af te scheiden, waardoor het plan van Oostenrijk tot eene tolvereeniging aanmerkelijk zou bevorderd worden.

FRANKFORT, 29 Aug. Volgens berigten uit Bosnie maakt Omar-Pacha werkelijk, toebereidselen om de hervormings-maatregelen van de Porte ten uitvoer te leggen, des noods met kracht van wapenen. De Albanezen willen zich echter die hervormingen niet laten opdringen en rusten zich ernstig ten oorlog uit.

— Men verzekert, dat de onderhandelingen over het bijleggen van het geschil tusschen de Porte en den Vladika van Montenegro weldra tot een gewenscht resultaat zullen leiden.

— De Prins Adalbert van Beijeren heeft Munchen verlaten, ten einde aan de Wurtembergsche grenzen den Koning van Pruisen te ontvangen en naar Hohenschwangau te geleiden.

— De Hertog van Leuchtenberg vergezelde den 26sten zijne in gezegende omstandigheid verkeerende gemalin, welke zich van Munchen naar Petersburg begeeft, tot aan Bamberg, maar zal over eenige dagen naar Munchen terugkeeren en dan den winter te Palermo doorbrengen. De kinderen van den Hertog van Leuchtenberg worden niet slechts volgens de Russische beginselen, maar ook in de Grieksche godsdienst opgevoed.

— Wij hebben reeds het berigt tegengesproken van eene Russische nota tegen het opnemen van geheel Oostenrijk in het Duitsche verbond. Thans verzekert men, dat het Russische kabinet eene nota aan het Duitsche verbond zal rigten en daarbij ten sterkste protesteren tegen het verlangen van Frankrijk en Engeland, om zich in de Duitsche aangelegenheden te mengen.

— Men wil, dat het Deensche kabinet met de Duitsche mogendheden onderhandelt, om het opnemen van geheel Denemarken in het Duitsche verbond te bewerken.

— Uit het Keurvorstendom Hessen hebben vele landverhuizingen naar Amerika, vooral van goudwerkers, plaats.

— Uit het artikel over de familie Bethmann alhier, voorkomende in de jongste uitgave van het conservations-lexicon blijkt, dat dit beroemde geslacht uit de Nederlanden afkomstig is.

— De Fransche gezant bij den Duitschen bond heeft aan den president der bondsvergadering het herhaalde protest van Frankrijk, betreffende de opneming der Oostenrijksche monarchie in den bond reeds ingediend. De Britsche gezant zal eerst later dezen stap doen. Hieruit wil men afleiden, dat Engeland in deze zaak niet gemeenschappelijk met Frankrijk denkt te handelen.

— Eergisteren heeft de Koning van Pruisen op zijne reis naar Ischl een bezoek afgelegd bij de Koningin van Wurtemberg, die thans te Friedrichshafen aan de Bodenzee verblijf houdt.

— Uit Luxemburg wordt geschreven, dat van het onlangs medegedeelde berigt der redding van een der kinderen van den kommandant der vesting Luxemburg geen woord waar is.

— In de groote wereld spreekt men tegenwoordig veel over het lot van een Russischen prins, die in den afgeloopen winter een der voornaamste leden van de gezelschappen der Fransche hoofdstad was. Deze prins, een der beste generaals en een der aanzienlijkste mannen van het keizerrijk, had drie jaren geleden eene der rijkste erfdochters van Rusland gehuwd. Doch het schijnt, dat het huwelijk voor hem geene voldoende aanlokkelijkheid bezat, want in het begin van den laatsten herfst schaakte hij de gravin S., eene jeugdige en schoone vrouw van zeventien jaren, waarmede hij zich naar Parijs begaf. Zoolang hun verblijf in Frankrijks hoofdstad duurde, leidden de beide vlugtelingen een leven van feesten en vermaken. Maar dit geluk was niet bestendig. De beleedigde echtgenoot, die een zeer hoogen rang in het huis der keizerin bekleedt, diende een aanklagt tegen zijne vrouw en haren verleider in, die daarop bevel ontving om naar Petersburg terug te keeren, ten einde zich over zijn gedrag te verantwoorden. De generaal, prins R., die wegens zijn hoog standpunt, zijne militaire verdiensten en den aard van zijn misdrijf niets kwaads vermoedde in het bevel dat hij ontvangen had, keerde naar Rusland terug, diende zich bij den minister van oorlog aan, die hem niet ontving en zich vergenoegde met hem te zeggen, dat hij zich naar eene vesting moest begeven, waar hij weldra met den wil des keizers zou bekend gemaakt worden. De generaal gehoorzaamde. Drie maanden verliepen, zonder dat hij iets vernam, toen men hem, op het einde van Julij ll., meldde, dat de keizer een besluit had genomen, waarin de noodzakelijkheid werd aangetoond om paal en perk te stellen aan misdrijven van den aard, als waaraan hij zich had schuldig gemaakt, weshalve hij, tot een spiegel voor anderen, van zijne titels en rangen ontzet, en gestraft werd met levenslange dienst als soldaat in het leger van den Kaukasus. Deze ukase werd onmiddellijk ten uitvoer gebragt. De generaal prins R., ter beschikking van den minister van oorlog gesteld, is den 2den Aug. naar Tiflis vertrokken, met de compagnie van discipline, onder bevel van kapitein Zamoisky. Hij zal bij het regiment van den kolonel graaf Lazareff ingedeeld worden, die vroeger onder zijne bevelen heeft gediend. Hij schijnt evenwel zijn ongeluk met moed en kracht te dragen.

Fransche Post.

PARIJS, Vrijdag 29 Augustus.

De mededeelingen omtrent hetgeen in de algemeene raden is voorgevallen, levert geen afdoend resultaat op. Velen hebben zich bepaald tot eene herhaling der wenschen, welke zij in de vorige zitting geopenbaard hebben; de strekking hiervan was eene algeheele maar grondwettelijke herziening. In het algemeen schijnt het niet onduidelijk te blijken, dat vele dezer raden zoo lang mogelijk uitstellen, om zich over de kwestie van de al of niet herkiezing des tegenwoordigen Presidents uit te laten. Maar dit is juist het voornaamste punt der kwestie en men bejammert het, dat men juist hieromtrent geene duidelijke verklaring geeft. Alleen de geheel Elyséesche departementen Seine en Marne en van de Oise hebben zich duidelijk ten dezen opzigte verklaard, daar zij uitdrukkelijk eene wijziging van art. 45 over de niet-verkiesbaarheid des Presidents verlangen.

Er beginnen reeds geruchten te loopen aangaande het voorgevallene te Londen, buiten de godsdienstige plegtigheid, om, tusschen de verschillende personen, welke deze aandoenlijke plegtigheid op dat punt van Engeland had bijeen doen komen. Deze geruchten, welke men nog zeer weinig kan vertrouwen, willen, dat de oude aanhangers van de familie Orleans, welke tevens voorstanders zijn van eene ineensmelting tusschen de beide Bourbonstakken, vrij koel zouden ontvangen zijn en dat er geen woord tusschen hen en de ballingen van Claremont gewisseld was over de kandidatuur van den Prins v. Joinville. Desniettegenstaande wordt de aanneming dier kandidatuur door laatstgenoemde al meer en meer waarschijnlijk. Men vermeldt eenige door hem gebezigde uitdrukkingen, wier echtheid wel niet ontwijfelbaar zeker is, maar welke gewis geen twijfel omtrent zijne bedoelingen zouden laten. Men voegt er bij, dat zijn besluit, om zich de kandidatuur te laten welgevallen, geenszins afgekeurd wordt door die leden zijner familie, van welke men zulks het minst zoude gelooven; om kort te gaan, de Prinsen van het huis Orléans zouden den bekenden brief van den Heer Roger (du Nord) geheel en al erkennen als hunne gevoelens uitdrukkende en de houding, die zij willen getrouw blijven, te kennen gevende. Hierop kwamen heden de geruchten te Parijs neder en onpartijdigen oordeelden, dat zij niet ver van de waarheid afwijken. Mogt dit werkelijk zoo zijn, dan kan het niet anders strekken dan om het verbond tusschen de legitimisten en Bonapartisten naauwer te maken en dit verbond openbaart zich op dit oogenblik door de wenschen, welke de algemeene raden ter gunste van de herziening der grondwet uiten. Reeds door 16 zulke raden zijn verklaringen van dien aard gedaan.

In particuliere brieven uit Lyon worden op nieuw belangrijke bijzonheden medegedeeld omtrent het besluit der verdedigers, om de beschuldigden niet te verdedigen. Naar het schijnt verlangden vele der beschuldigden wel degelijk de van ambtswege toegevoegde verdedigers te hebben, maar werden zij door de meerderheid gedwongen, om deze niet aan te nemen. De krijgsraad had den 28sten, na eene langdurige beraadslaging het volgende vonnis gewezen, hetwelk per telegraaf is medegedeeld. Van de 38 tegenwoordige beschuldigden zijn 26 veroordeeld, als 3, A. Gent, Odde en Longomazino tot deportatie, een tot 15, vier tot 10, negen tot 5 jaren gevangenschap, negen zijn tot 6 maanden à 2 jaren gevangenschap veroordeeld, de 12 overige zijn vrijgesproken.

Buitendien zijn nog 10 beschuldigden bij verstek veroordeeld, als 4 tot deportatie, 4 tot 10 jaren, een tot 2 en een tot 1 jaar gevangenisstraf.

— Er worden stappen gedaan, om de verdedigers der beschuldigden te Lyon, die tot de balie der hoofdstad mogten behooren, voor den raad van discipline te doen ontbieden, om van hun gedrag rekenschap te geven. Men geloofd, dat zij streng gereprimandeerd en welligt tijdelijk geschorst zullen worden.

— Heden bevatten de bladen een nieuw demagogisch manifest; het is tot de Duitschers gerigt en predikt openlijk opstand en plundering.

— De Russische gezant heeft aan den minister van buitenl. zaken eene nota van den graaf v. Nesselrode overhandigd, betreffende het vraagstuk van het H. Graf.

— Men wil, dat de Prins van Joinville voor eenige dagen te Parijs geweest is en met een bekenden generaal een onderhoud heeft gehad.

— Te Parijs zijn in het licht verschenen de twee eerste afleveringen van een woordenboek voor staatshuishoudkunde. De geleverde artikelen zijn van Hyp. Passy, Clement, Coquelin, Say, Michel Chevalier, enz., de overige redacteurs zijn Wolowski, Garnier, Mac-Culloch, enz.

— Men kondigt een nieuw werk aan van den geestigen schrijver van *Jerome Paturot*, Louis Reybaud. De held, Anastase Robichon, stelt zich daarin tot vasten kandidaat voor het presidentschap.

— De jongste staat van de bank is nagenoeg onveranderd. Het in kas is met 6 millioen verhoogd. De circulatie der biljetten is te Parijs met ruim 1 millioen vermeerderd en in de bijkantoren met ½ millioen verminderd. De rekening-courant is met ruim 3 millioen verhoogd, die van particulieren is afgenomen met nagenoeg 1 millioen.

— Men verzekert vrij stellig, dat de regering besloten heeft, Abd-el-Kader op vrije voeten te stellen, op voorwaarde dat hij zijn verblijf te Brussa, op 30 mijlen van Konstantinopel zoude vestigen, maar tevens door een agent bewaakt worden. Dit gerucht vereischt echter allezins bevestiging.

— De Turksche vloot zal eerlang de Dardanellen verlaten, om een togt te doen tot op de kusten van Frankrijk. Zij zal Toulon bezoeken. De Kapudan Pacha voert het bevel. Dit is de eerste maal dat eene Turksche vloot eene Fransche haven bezoekt.

— De staatkundige uitzettingen blijven te Rome aan de orde van den dag. In den avond van den 14den zijn zes rijtuigen vertrokken met verdachte personen, die de policie naar hunne woonplaatsen terugzond.

— Uit Napels wordt gemeld, dat de stad Bari in dat rijk gelegen, den 20sten Aug. door eene aardbeving was vernietigd. Alle huizen waren vernield of verzonken. Reeds waren 700 lijken opgedolven.

Belgische Post.

BRUSSEL, Zaturdag 30 Augustus.

De kamer van vertegenwoordigers heeft gisteren de overeenkomst met Nederland, betreffende de vaart op de Maas goedgekeurd. Overigens was de zitting onbeduidend. Heden is met 56 tegen 13 stemmen aangenomen het wetsontwerp, betreffende de openbare werken. Zes leden onthielden zich aan de stemming.

Gisteren voerden in den senaat tien leden het woord over de wet nopens het regt van successie; 7 waren tegen, 3 voor de wet.

— Omtrent den toestand van den Heer van Muyssen verneemt men dat die iets beter is, ofschoon de zieke nog steeds in bedenkelijken staat verkeert.

BINNENLAND.

AMSTERDAM, Zondag 31 Augustus.

Z. M. heeft aan den Heer Jhr. M. C. H. ridder Pauw van Wieldrecht, secretaris van het Nederl. gezantschap bij het hof van Spanje, vergunning verleend tot het aannemen en dragen der versierselen van kommandeur met de ster der orde van Isabella la Catolica, hem door H. M. de Koningin van Spanje geschonken.

Z. M. heeft goedgekeurd de beroepingen van predikanten, uitgebragt door de kerkeraden der Hervormde gemeenten, hierna genoemd, als: van Sliedrecht, onder de classis van Dordrecht, op A. J. van der Lee Jzn., pred. te Grootebroek; van Oudewater, onder de classis van Gouda, op J. P. de Keyser, pred. te Noordeloos; van Bozum, onder de classis van Sneek, op J. Koning, pred. te Boxum c. a.; van Op- en Neder-Andel, onder de classis van Heusden, op C. D. Louis Bähler, pred. te Ede.

Volgens het *Zondagsblad*, zou bij koninklijk besluit van 23 Aug. jl. bepaald zijn, dat de opleiding der adelborsten bij de militaire academie te Breda, hetgeen tot hiertoe bij wijze van proefneming geschiedde, voortdurend dáár zal plaats hebben, en dat dien ten gevolge de noodige reglementen zullen worden ontworpen.

In sommige dagbladen wordt de twijfel aan den dag gelegd, of de vermindering der Rhijnvaartregten, die onlangs door de Duitsche oever-staten is vastgesteld, en die met 1 Oct. aanst. in werking zal treden, wel op de Nederl. scheepvaart van toepassing zou zijn. Die twijfel vindt zijnen oorsprong in den tekst van het betrekkelijk decreet der Kon.-Pruisische Regering, waarin alleen wordt gewaagd van de vlaggen der Duitsche oever-staten. Men heeft echter, bij de behandeling van dit onderwerp, over het hoofd gezien, dat het laatste lid van art. 7 van het scheepvaart-verdrag van 3 Junij 1837 (*Staatsblad* N°. 52), aan de Nederl. vlag op den Rhijn het regt van de Pruisische vlag ten deele zouden vallen. Overeenkomsten van gelijken aard bestaan met alle Duitsche oever-staten. Wel is waar, het zoo even genoemde verdrag is in Junij 1849 door Pruisen opgezegd. Maar bij die opzegging zijn partijen overeengekomen het verdrag als *modus vivendi* onbepaald te laten voortduren, tot dat eene van beide het tegendeel mogt verlangen, in welk geval het na zes weken tijds zou ophouden van kracht te zijn. Er kan dus geen twijfel zijn of de Nederl. Rhijnschepen zullen het genot hebben van de bedoelde verminderingen van het Rhijnvaartregt, hetgeen ten overvloede door de Koninklijk-Pruisische Regering aan de Nederlandsche Regering ook te kennen is gegeven. (*Staats-Ct.*)

Eergisteren is aan de werf de Casimirus, van den scheepsbouwmeester C. de Graaf, alhier, met het beste gevolg te water gelaten het barkschip Willem en Carel, groot ongeveer 200 lasten, gebouwd voor rekening van de Heeren Broen en C°., en gevoerd zullende worden door kapitein N. D. Steenveld.

Uit een staat van in- en uitvoer van boeken in en uit Nederland over 1846—1850, uit officiele stukken medegedeeld in het *Nieuwsblad voor den Boekhandel*, blijkt dat de invoer uit Frankrijk en Engeland nagenoeg op ééne hoogte blijft, bedragende jaarlijks door elkander ruim 20,000 N. ℔ gewigt en ƒ 50,000 à ƒ 52,000 in geldswaarde. Uit Belgie ruim 50,000 ℔ in gewigt en ƒ 125,000 in waarde. De maatstaf ter berekening van de waarde der regten is ƒ 2.50 de 100 N. ℔. De uitvoer daarentegen bedroeg naar Frankrijk in die vijf jaren door elkander jaarlijks 5000 N. ℔ en ƒ 12,000 waarde; naar Engeland 26,000 N. ℔ en ƒ 65,500. De uitvoer naar Java is niet zoo op eene hoogte gebleven, dat die over de vijf jaren door elkander als jaarlijksche uitvoer kan worden opgegeven, daar die in de jaren 1846, 47 en 48, 17 à 19,000 N. ℔ ter waarde van ƒ 44 tot ƒ 47,600 bedroeg; terwijl in 1849 het hoogst opmerkelijk verschijnsel zich opdoet dat toen de uitvoer derwaarts uit Nederland steeg tot ruim het dubbele, namelijk tot een gewigt van 43,000 N. ℔ en eene waarde van ƒ 107,600, die in 1850 nog weder tot 56,700 N. ℔ en ƒ 141,800 in waarde is gerezen.

* 's GRAVENHAGE, 30 Aug. De Hooge Raad, kamer van vacantie, heeft, blijkens het *Weekblad van het Regt*, op 29 dezer uitspraak gedaan in zake: 1°. Den procureur-generaal bij het hof in Zuid-Holland, tegen een arrest van dat hof in zake C. van Zanten. In deze heeft den Raad hoofdzakelijk beslist, dat wel bij art. 30 der wet op de brievenposterij van 12 April 1850, onder meerdere ambtenaren ook die van *'srijks belastingen* worden bevoegd verklaard om overtredingen dier wet door *visitatie* te constateren; dat daarbij echter *geene straf* is bedreigd op het bloot *weigeren* dier visitatie, en derhalve niet zoo als door het O. M. was geschied, kan worden gerequireerd tot art. 324 der algemeene wet van 25 Aug. 1822, waarbij straf is bedreigd tegen weigering van visitatie alleen in zake van in- en uitgaande regten en accijnsen en dat het geheele 26ste hoofdstuk van laatstgemelde wet betreft *ambtenaren der belastingen alleen ten aanzien der genoemde regten*. Op dezen grond is het ingestelde beroep verworpen; de kosten in cassatie gevallen, te dragen door den staat; 2°. G. Wooldrik, tegen een arrest van het hof in Overijsel. In deze heeft de raad, handhavende zijne onlangs gehuldigde leer, andermaal beslist, dat rijks-advokaten zijn ambtenaren; dat ambtenaren hunne bevoegdheden en verpligtingen niet bij delegatie aan anderen kunnen opdragen; dat onder de verrigtingen der rijks-advokaten ook behoort het, namens den minister van financien, aanteekenen van hooger beroep of voorziening in cassatie; dat een controleur van 'srijks belastingen, die in deze het hooger beroep *namens* den rijks-advokaat heeft aangeteekend, een daartoe volgens de wet onbevoegd ambtenaar was. Op deze gronden is, met vernietiging van het in deze gewezen arrest, en doende wat het hof had behooren te doen, het ingestelde hooger beroep, zooals het hier was aangeteekend, niet-ontvankelijk verklaard, met veroordeeling der administratie in de kosten.

— Aan de Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland zijn van de zijde van de maatschappij van landbouw in die provincie bedenkingen medegedeeld, omtrent de ongelijkmatigheid in het gewigt der stukken boter, welke in de onderscheidene gemeenten ter markt worden gebragt, en is voorgesteld, om dit gewigt in den regel op een Nederlandsch pond of geheele, en op vijf onsen voor de halve stukken, te stellen, en zijn de gemeente-besturen uitgenoodigd, om, zoo daartegen geene bezwaren bestaan, daarin, bij plaatselijke verordeningen, te voorzien.

— Dezer dagen is door het departement van Binnenl. Zaken afwijzend beschikt op een door den Heer G. Vogel, scheepsbevrachter en particulier schipper te Rotterdam, onder dagteekening van 19 Junij jl., ingediend verzoek, dat de termijn van zes maanden, bij resolutie van 24 Junij 1850 gesteld voor het in werking brengen van zijne schroefstoombootdienst tusschen Rotterdam en Amsterdam, over Gouda en tusschen liggende plaatsen, welke termijn bij resolutie van 10 Febr. jl. tot 24 Junij 1851 was uitgestrekt, andermaal met zes maanden mogt worden verlengd, of wel, zoo hiertoe geene termen konden worden gevonden, dat hem dan eene nieuwe concessie wierd verleend; zoodat alsnu die concessie is vervallen.

* 's GRAVENHAGE, 31 Aug. Heden morgen is uitgegeven het volgende bulletin: »Hare Majesteit heeft eenen rustigen nacht gehad en is redelijk wel. De jonggeboren Prins is welvarend. DR. VINKHUIZEN.
»31 Augustus 1851. J. G. VORSTMAN."

— Z. M. de Koning heeft heden ochtend de godsdienstoefening in de Groote Kerk bijgewoond, onder het gehoor van den Wel Eerw. Heer Ds. Moll., die in treffende woorden den Hemel heeft gedankt voor de gelukkige bevalling van H. M., en die tevens den Hoogen Zegen heeft afgesmeekt voor de verdere herstelling van H. M. en den voorspoedigen groei van den jonggeboren Prins.

— Zoowel gisteren als heden zijn in de kerken der onderscheidene gezindheden dankzeggingen aangeheven wegens de gelukkige verlossing van H. M., onze geëerbiedigde Koningin en de geboorte van den jongen Prins; terwijl voorts gebeden is voor het spoedig herstel der Moeder en het toenemen der krachten van beiden.

— Naar men verneemt heeft H. K. H. Prinses Frederik der Nederlanden, in de residentie doen gereed maken, om eerlang naar Stockholm te worden opgezonden, de luijermand voor H. K. H. de Kroonprinses van Zweden en Noorwegen.

* HELVOETSLUIS, 30 Aug. Tot rectificatie van het onlangs opgegeven état-major, van Zr. Ms. transportschip Prins Willem Frederik Hendrik, wordt vermeld, dat onder de daarbij vermelde namen, abusief was opgenomen, die van den luit. zee 2de kl. D. A. Veeckens, in plaats die van den luit. ter zee 2de kl. J. W. Binkes.

OEGSTGEEST, 23 Aug. In den afgeloopen nacht had alhier het volgende voorval plaats aan het huis van militaire detentie, onder deze gemeente gelegen. Een der schildwachten op de buitenforten, vermeende aan de overzijde der gracht eenig onraad te bespeuren, hij bemerkt weldra in de duisternis een donker voorwerp, hetwelk door hem, ingevolge consigne, met: Werda! wordt aangeroepen. Geen antwoord ontvangende, herhaalt hij zijn roepen ten tweeden en derden male, doch even vruchteloos, nu geeft de dappere verdediger van den hem toevertrouwden post, vuur en ziet den hem nog onbekenden bestoker met eene zucht ter aarde vallen. Onmiddellijk wordt hiervan kennis gegeven aan den officier der wacht, den directeur der gevangenis enz., die zich dadelijk naar den gevelden begeven en vinden... een met den schenkel verbrijzeld paard, dat waarschijnlijk in de gracht zijn dorst had willen lesschen. (*Z. B.*)

BREDA, 30 Aug. De commissie der Loterij ten behoeve der school voor handwerken en Christelijk Onderwijs, voor behoeftige meisjes alhier, ontving eenige dagen geleden van H. M. onze geëerbiedigde Koningin, eene prachtig geschilderde porceleinen Vaas, en van H. K. H. Prinses Frederik der Nederlanden een allerfraaist bewerkt Canapékleed, tot prijzen in bovengenoemde Loterij. Met het dankbaarst gevoel van erkentelijkheid van deze hoogeschatte gaven melding makende, beveelt de commissie deze instelling aanhoudend ten dringenste aan de milde deelneming harer Stadgenooten, daar het haar toch mogt gelukken tot dus verre jaarlijks aan een driehonderdtal kinderen in den winter eenig onderhoud te verschaffen, en tot nijvere werksters te vormen. (*B. C.*)

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND. Van 25 tot 30 Aug. Getrouwd 49 paren, Geboren 145; doode Zonen 7; dito Dochters 4; Overleden 98; elders overleden en alhier ingeschreven —. Totaal sedert 1 Jan. 1851: Getrouwd 1591 paren; Geboren 5768; Overleden 4245; Levenloos aangegeven 366. Elders overleden en alhier ingeschreven 196. Aan de Kinderziekte overleden van 1 Jan. tot heden 117.

HANDELSBERIGTEN.

ROTTERDAM, 30 Aug. *Tarwe:* 164/2 ℔ j. Hoogl. Kleefs. ƒ 270. — *Garst:* 129/2 ℔ Libau ƒ 144; en 180/2 ℔ dito ƒ 145. — *Boekweit* op 140/2 ℔ fijne Frans. ƒ 128.

LEYDEN, 30 Aug. Boter van ƒ 20 tot ƒ 33.

LEEUWARDEN, 29 Aug. De aanvoer van *Tarwe* was niet groot en door beperkte vraag, waren daarvoor vorige prijzen bezwaarlijk te bedingen. Men besteedde voor 117, 118, 120, 122 ℔ Knappe ƒ 5.80 ƒ 6.10.20 naar kwaliteit. — *Rogge* met weinig handel, alleen aan benoodigden tot ongeveer de vorige prijzen te plaatsen; verkocht 120, 122 ℔ jar. ƒ 5.45.60 en 122, 123 ℔ n. ƒ 5.60.80 naar kwaliteit. — In *Boekweit* ging weinig of niet om. — Van n. Winter-*Garst* was meer ter veil en tot vorige prijzen alleen aan pelderij te plaatsen. Als de beste soorten van ƒ 4.50 tot ƒ 4.40.50 en de mindere dito van ƒ 4 tot 4.15. — Van nieuwe *Haver* werden eenige partijtjes geveild, dito op 75, 76 ℔ tot ƒ 3.10 tot ƒ 3.25 naar kwaliteit werden gekocht. In jarige soorten ging weinig of niets om. — Groene *Erwten* weinig gevraagd, de n. goede kwaliteit van ƒ 6 90 tot ƒ 7.25.30 en jar. tot ƒ 7 bijna te vergeefs aangeboden. — De aanvoer van *Koolzaad* bedroeg heden ongeveer 600 a 700 last, over het geheel zeer uiteenloopende van kwaliteit. In beste soorten werd er zeer weinig aangeboden, en werd veelal door olieslagerij tot ongeveer de vorige prijzen genomen. Men besteedde daarvoor van ƒ 9.75 tot ƒ 10 en zelfs daar boven. Voor verzending werd nog al belangrijk in de daaraanvolgende soorten genomen tot de prijzen van ƒ 9.25 tot ƒ 9.50.75, terwijl de geringe soorten, zoowel voor verzending als olieslagerij in de prijzen van ƒ 8.35 tot ƒ 8.75 ƒ 9 vrij goede koopers vonden. De aanvoeren beginnen langzaam aan te verminderen, en zullen in de volgende week reeds merkelijk kleiner zijn dan heden. — Van n. *Lijnzaad* worden de aanvoeren van week tot week wat grooter en de beste soorten worden van ƒ 9.25 tot ƒ 9.50.75, ƒ 10 verkocht.

GRAVE, 29 Aug. Rogge ƒ 5 a 5.25; Boekweit ƒ 6 het Ned. Mud. — Boter 42 a 46 cents het Ned. pond.

HAVRE, 28 Aug. De *Katoen*-markt was heden zeer stil, doch de prijzen hebben zich gesouteneerd, de omzet heeft zich bepaald tot ca. 700 b. — Van Beng. *Indigo* werden 78 k. afgedaan van 8 fr. a fr. 9.80.

HAMBURG, 29 Aug. *Koffij* stil doch vast prijshoudend. Sedert acht dagen zijn verkocht 12,000 b. Brazil van 3⅝ a 4½ sch., 2100 b. Domingo van 4⅛ a 4$\frac{3}{16}$ en 1000 b. Laguayra van 4⅝ a 6 sch. — Van *Ruwe Suiker* zijn ca. 1000 k. bruin en geel Havana en 400 k. Bahia tot onveranderde prijzen afgedaan. — In *Rijst* blijft de omzet bij voortduring zeer beperkt. — *Katoen* in gunstige stemming. — *Huiden* met zeer beperkte keuze bij vaste prijzen. Uit de eerste hand zijn verkocht ca. 2800 st. Rio Grande, 9000 st. gezouten dito en 1000 st. Para. — Van *Tabak* zij afgedaan de onlangs aangevoerde 1420 cer. Dom., waaronder ca. 800 cer. van den laatsten oogst, die een zeer schoon gewas aanduiden en uit dien hoofde dadelijk tot hooger prijs in de tweede hand overgingen. — *Indigo* met vrij levendigen omzet, vooral in Beng. en Madras zoowel voor de behoefte als op speculatie. — *Specerijen* alleen voor de behoeften gekocht. — *Zuidvruchten* iets flaauwer. — *Raapolie* in loco en per Oct. 21.6 a 12.4. — *Granen* voortdurend zeer stil; van Pommeren bedong eene lading 130 ℔ Tarwe 87 Rd. 124 ℔ Rogge van Dantzig 62 rd.

LONDEN, 29 Aug. *Koffij* vast en native Ceylon niet onder 39 sh. te koop. Plantage-soorten zijn tot volle prijzen gevraagd. Mocha zeer ferm. — *Thee* met zeer weinig kooplust, evenwel zonder prijsverlaging; ord zuiver Congo 10 p. — *Ruwe Suiker:* W. I. soorten stil doch prijshoudend; voor Mauritius werden uit de hand de volle prijzen besteed. Naar Bengaal was de vraag iets levendiger en men bedong ruim vorige prijzen; in veiling zijn verkocht 1192 zakk. goed à fijn wit Benares 40 a 42 sh., blond 32 a 42 sh. n. kw. — Van Manilla werden in veiling verkocht 1192 m. ord. gekleid van 32 a 32.6. — *Rijst* stil; van 5500 b. in veiling zijn ca. 1500 b. verkocht, grootendeels tot 7 sh. 6 p. — *Banca Tin* met weinig vraag tot 82 a 82.6. — *Talk* 32.6 a 38.9.

LONDEN, 22 Aug. Het weinige dat van inl. Tarwe ter markt was bedong gemakkelijk de prijzen van ll. Maandag, en vreemde ging bij gerijven tot de laatst besteede koersen van de hand. Garst was tot de notering van Maandag goed te plaatsen. Van Haver was weinig aan en en in sommige gevallen werd 6 p. avans bedongen. Boonen en Erwten vast.

LIVERPOOL, 28 Aug. De Katoenmarkt was minder geanimeerd en er wer meer aangeboden; tot onveranderde prijzen werden 6000 b. omgezet.

LIVERPOOL, 29 Aug. Heden was naar Katoen goede vraag. De verkoopen beliepen 6000 b. De koopers hebben meer keus, maar de prijzen blijven onveranderd.

Fondsen en Beurstijdingen.

BERLIJN, Vrijdag 29 Aug. Pr. Schuldb. 5 pCt. 106¾; Dito 4½ pCt. 103⅞; Dito Bank-Actien 101½; Rusl. Londen 5 pCt. 112½; Dito 4½ pCt. 101½; Dito Stieglitz 4 pCt. 94; Dito Poolsche 4 pCt. 84½; Pools. Loten v. 300 fl. 144; Dito v. 500 fl. 84¾.

Binnen- en buitenl. fondsen onveranderd. Alle speculatie-effecten lager door de rescontre en de lagere koersen van Parijs.

FRANKFORT, Vrijdag 29 Aug. Metall. 5 pCt. 79¾; Dito 4½ pCt. 69¾; Dito in Zilver 84; Bank-Aktien ƒ 1225; Holl. 2½ pCt. 58⅝; Belgie 2½ pCt. 52½; Russen Hope 4 pCt. 89⅝; Spanje Ard. 5 pCt. 15⅝; Dito Binnenl. 3 pCt. 35¼; Badens. Loten v. 35 fl. 36; Darm. Dito v. 50 fl. 82; Hess Dito 40 rth. 33⅝. — Wissel: Amst. k. z. 100.

Op de lagere noteringen van Parijs en Weenen waren Oostenrijksche, Spaansche en meer andere fondsen tot lagere prijzen aangeboden. Na de beurs blijven de 3 pCts. Spaansche 35 geld.

BREMEN, 29 Aug. Amst. k. z. 130⅜; 2/m. 129⅝.

LONDEN, Vrijdag 29 Aug. Consols kontant en op tijd 95⅞ a 9 Braz. 90 a 92; Buenos-Ayres 53 a 55; Denem. 3 pCt. 77 a 78; Dito 5 p 104 a 105; Russen 4½ pCt. 101¾ a 102; Mexik. 28¼ a ½; Venez. 3 pCt. 30 31; Dito Uitg. 11 a ½; Grenada 1¼ pCt. 14½ a 15½; Dito Uitg. 3¾ a Ecuador 3¼ a ½; Peru 5 pCt. 90¾ a 91¼; Dito Uitg. 43 a ½; Holl. 2½ p 59⅛ a ⅜; Dito 4 pCt. 92 a ½; Dito Rijnspoorweg 5¼ a 5 £ disc.; Spanje pCt. 20½ a ⅝; Dito Passive 5½ a ⅝; Dito 3 pCt. 37½ a 38; Portug. 4 pCts. 31 32½. — Wissel: Amst. k. z. ƒ 11.17 a ½; Dito 3 m. ƒ 11.18¾.

De Engelsche fondsen blijven als gisteren. Aanvankelijk was de mar flaauw op de daling der Fransche fondsen, doch ongevoelig herstelde zich de prijzen, ten gevolge van dekkingen van contramine, zoodat h even als gisteren blijft. Consols zijn gedaan a 95⅞, ¾, 96, ⅛, 96. I de vreemde fondsen had de halfmaandelijksche rescontre plaats. De 5 pC Spaansche onveranderd; 3 pCts. ¼ pCt. lager. Portug. ½ pCt. en Ho ¼ pCt. lager. Mexik. iets vaster, de overige met weinig affaire onverander

Volgens de officiële prijscourant is gedaan: 3 pCt. Denem. 77¼; Ecuad 3¼; Mexik. 28⅜, ¼; Peru 91; Uitg. Dito 43¼; 4 pCt. Portug 31¼; 5 pC Russen 114¼; 4½ pCt. Dito 101⅞, 102; 5 pCt. Sardin. 1 pCt. disc.; 5 pC Spanje 20⅜, ½, ⅝; 3 pCt. Dito 37½; Uitg. Venez. 11; 2½ pCt. Holl. 59¼ a 4 pCt. Dito 92¼.

ROTTERDAM, Zaturdag 30 Aug. Werk. Sch. 2½ pCt. 58¾; Dito 3 pCt. 68 Dito 4 pCt. 90⅛; Spanje Binnenl. 3 pCt. 35; Mexico 27⅝.

Scheepstijdingen.

Het schip de Hoop, Fekkes, komende van Leith, is 27 Aug. m verlies van zeilen, enz., in Terschelling binnengebragt; moet lossen o te repareren.

Gepraaid, 17 Julij; op 10° 34′ N. Br. 24° 50′ W. L.: Prins Maurits Bart, Amst. n. Bat., aan boord was alles wel.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 30 Aug., N. N. W. — N. — W.; Parrow, Beaver, Sunderl. de Jong, Jonge Clemens, Hull. - Nielsen, Commercien, Nerva. - Edem Margretha Gesiena, Bergen. - Walloe, Adjuthor, Frederikstad. - Ulstru Neptunus, Arendahl. Gisteren nog: de Boer, Marco Bozzaris, Banjoew. Hubert, Elisabeth, Archangel. - Arends, Eysenbahn, Frederikstad.

VLIE, 28 Aug., W. N. W.; gisteren nog: Fekkes, de Hoop, Leith als bijlegger. — 29 Aug.; Holm, Söeblomsten, Bergen.

HELVOETSLUIS, 30 Aug., N. N. W.; Courgeolle, La Bonne Mère Vannes. - Dodenhuis, de Arend, Sunderl. — Gisteren nog: Kapt.-Lui de Smidt v. d. Broecke, Nederl. Oorl.-Stoomschip Gedeh, Vlissingen. Schenk, Ida en Cornelia, Windau.

FALMOUTH. 27 Aug.; Dekker, Holland, Swansea n. de Kaap d Goede Hoop, lek, moet lossen.

QUEENSTOWN, 27 Aug.; Bok, Jager, Salonica.

TORBAY, 27 Aug.; Harken, Anna Elizabeth, Londen n. Port-Cowly

TRIEST, 24 Aug.; Dykema, Broedertrouw, Amst.

HAMBURG, 28 Aug.; Slankenberg, 2 Gebr., Amst.

OP DE ELVE, 29 Aug.; van Borkum, Geerdina Cornelia, Leith.

BREMERHAVEN, 28 Aug.; Peters, Annette, Amst. - Wehen, Itj Johanna, idem.

KOPENHAGEN, 27 Aug.; Bakker, Jantina, Amst.

PILLAU, 26 Aug.; Stomp, Antje Jansen, New-Castle.

BOLDERAA, 22 Aug.; Visser, Vriendschap, Amst. - Peters, Betty Harl. - Grön, Elen Catharina, Rott. - Don, Idee, Brussel. — 23 Aug. Kolle, Jeanne Marie, Schiedam. - Beilegaard, Maria Olette, Rott. - Ruiting, Elsina Catharina, id. - Mulder, Afina Agatha, Hull. - Oldendorp Ludolph Theod., Hamburg.

UITGEZEILD.

TEXEL, 30 Aug., N. N. W. — N. — W.; van 't Veer, Jonge Antje, Londen. - Fokkema, Drie Gebroeders, id. - Manning, Lion (S.), id.

HELVOETSLUIS, 30 Aug., N. N. W.; Maresal, Hambourg (S.), Havre.

ANTWERPEN, 30 Aug.; de Groot, Johanna Maria, op Avontuur. - Bolhuis, Roelfina Gezina, Rostok.

MEMEL, 24 Aug.; Brouwer, Elizabeth, Harlingen.

Rivierberigten.

In lading liggende Schepen:

P. J. J. Balk, Vrouw Rebecca, n. Wesel. - C. Meyer, Harmonie, n. Mannheim. - H. Willemse, Cöln N°. 6, n. Keulen. - H. Sack, Jamais Pensé, n. Ludwighafen en Heilbron. - W. Keller, Mainz N°. 1, n. Mainz. - J. Henke, Goede Gunst, n. Wesel. - F. W. Timmerman, Frankfort N°. 21, n. Frankfort en Koblenz. - C. Scholten, Hoffnung, n. Duisburg. - D. Hoogeweg, Prinz Emil, n. Keulen. - J. Giesing, Stad Tiel, n. Dusseldorp, Neus en Urdingen.

G. J. Koekkoek, de Goede Verwachting, n. Antwerpen. Sluit 5 Sept.

Afgev., 29 Aug; J. Kreytenberg. Cöln N°. 11, n. Keulen.

ARNHEM, 30 Aug. Stand der rivier 2 el 9 p. 4 d., gev. 12 d.

KEULEN, 30 Aug. Rijnhoogte 11 vt. 11 d. Rijnl. (12 vt. 5 d. Keulsch).

Carga-Lijsten.

BREMEN.

NEW-ORLEANS, Frerichs, Ernestine: 1293 p. Katoen, 117 v. Tabak, C. L. Brauer en Zn.

AGUADILLA, Cornelius, Hermine: 1083 p. Tabak, Dransfeld en Cordes.

AGUADILLA, Henke, August Eberhard: 1475 p. Tabak, Diverse.

EFFECTEN-SOCIETEIT TEN HALF VIJF URE.

AMSTERDAM, Zondag 31 Augustus.

Integralen 58¼.
Ardoins a £ 85 14$\frac{15}{16}$.
Dito à £ 510 14$\frac{15}{16}$, 15.
Dito Onbep. 14$\frac{15}{16}$.
Binnenl. 3 pCts. 35⅛, $\frac{3}{16}$, ¼.
Portug. 4 pCt. 33¼.
Nieuwe Metalliek 5 pCt. 80$\frac{9}{16}$, ⅝, $\frac{11}{16}$, ¾.
Russen 4½ pCt. 100⅛.
Mexik. 27⅝.

Oostenrijksche en Spaansche waren heden, bij eenige affaire, iets aangenamer. Overigens was de omzet onbeduidend.

PER TELEGRAAF.

WEENEN, Zaturdag 30 Aug. Metall. 5 pCt. 95⅞; Dito 4½ pCt. 83⅞. — Wissel: Amst. 167; Londen 11.50; Goud 25¼; Zilver 20¼.

De overige soorten onveranderd.

LONDEN, Zaturdag 30 Aug. Consols op tijd 96; Brazil. 5 pCt. 91 a 92; Mexic. 28⅝ a ¾; Peru 5 pCt. 90 a 91; Dito Uitg. 42¾ a 43¼; Venez. 3 pCt. 30 a 31; Dito Uitg. 10½ a 11; Portug. 4 pCts. 31½ a 32½; Denem. 5 pCt. 104¾ a 105; Rusl. 4½ pCt. 101¾ a ⅞; Holl. 2½ pCt. 59¼ a ½; Dito 4 pCt. 92¼ a ⅝; Spanje 5 pCt. 20¼ a ¾; Dito Passive 5$\frac{9}{16}$ a ⅝; Gren. 1¼ pCt. 14 a 15, Dito Uitg. 3½ a ¾; Ecuador 3¼ a ½; B.-Ayres 53 a 55.

DUIVENPOST.

PARIJS, Zaturdag 30 Aug. Fransche 3 pCt. 56.40; Dito 5 pCt. 94; Bank-Act. 2160; Spanje Binnenl. 3 pCt. 35⅜, Dito Passive 5½; Russen 4½ pCt. 100¼. — Wissel: Amst. 1/m. 211⅝; Dito 3/m. 210⅝.

De fondsen bleven heden hare achteruitgaande beweging voortzetten. Ofschoon begin-beurs de 5 pCts. op den slotkoers van gisteren openden, zijn zij door nieuwe verkoopen wederom achteruitgegaan en sloten zij 50 c. lager. De 3 pCts. souteneerden zich beter en daalden slechts 5 c. Vreemde fondsen gedrukt en zonder affaire. De Spaansche iets flaauwer. Russische 4½ pCts. daarentegen iets hooger.

Een aantal algemeene raden heeft reeds den wensch naar eene verkiezing van eene nieuwe Wetg. Vergadering en wel binnen den kortst mogelijken termijn verlangt.

Het schijnt, dat de Prins van Joinville stellig bij zijne kandidatuur volhardt.

De berigten uit Italie zijn onbelangrijk, even zoo ook die uit Madrid.

MADRID, Dingsdag 26 Aug. Binnenl. 3 pCts. 36½; 5 pCts. 17⅞ a ¼; Rentel. Schuld 6½; Coupons 8¼.

ADVERTENTIEN.

KANDIDATEN VOOR DEN GEMEENTERAAD
VAN AMSTERDAM.
VERBETERDE EN NAAUWKEURIGE LIJST,
verkrijgbaar voor 5 Centen, bij (13746)
M. SCHOONEVELD & ZOON, *Beursstraat*, N°. 1.

(13644) WORDT GEVRAAGD TWEE GEMEUBILEERDE KAMERS, tegen 1°. October of 1°. November aanstaande voor één Heer, bij Fatsoenlijke Lieden, op een vrolijken stand. Men adressere zich, met opgave van Huurprijs, onder Lett. A. D., aan het Bureau Handelsblad. Aan hetzelfde adres zijn in Huur te bekomen, TWEE in het midden der Stad gelegene PAKZOLDERS.

EES BIER. Op DINGSDAG 26 AUGUSTUS 1851 is in de Ri- **DE LEK**, voor het Dorp **LEKKERKERK, VERDRON-EN** een **MEISJE**, oud tusschen de 16 en 17 Jaren, genaamd **IFJE VAN DER HEIM**, hebbende blond Haar en gekleed met e zwarte Muts, bruin gestreept Jak, zwarte Rok, blaauwe Onderrok, rte Stoffen Schoenen en zwarte Kousen, zijnde haar Ondergoed on-erkt. Deze Persoon nog niet gevonden zijnde, is waarschijnlijk omafwaarts gedreven. Ieder, die omtrent dit Lijk eenige aanwijzing geven, wordt verzocht daarvan onmiddellijk aangifte te doen bij Burgemeester der Gemeente, onder welke hetzelve mogt worden onden, en kan op eene goede Belooning rekenen. (13738)

THEATRE ITALIEN. Mardi 2 Sept. Représentation d'adieu de dam. Rossi-Caccia.

ELFMOORDEN TE PARIJS EN IN FRANKRIJK.

Er is voor eenigen tijd te Parijs eene statistieke verhandeling over zelfmoord in het licht verschenen, die 12 jaargangen van het krimi-el-register ten grondslag heeft. De belangrijkste afdeeling is die over erfelijkheid, welke reeds door den Heer Carauvieille op 1 : 5½ voor t kanton Liancourt opgegeven is. De verhouding van de kunne is rkelijk verschillend, want onder 33032 zelfmoordenaars kwamen bij 762 mannen slechts 8270 vrouwen voor, dat is 3: 1. Ter opsporing den ouderdom, waarin de zelfmoorden voorvielen, moest de lijst der rwerpen van verschillenden leeftijd, die in de bedoelde districten leef-, tot leiddraad dienen. Daartoe werden de tabellen uit de jaargangen het *Annuaire du Bureau des longitudes* geraadpleegd, waaruit volgde:

van 16—21 jaren	1 zelfmoordenaar	op 22,417	Voorwerpen van gelijken ouderdom.
» 20—30 »	»	» 11,443	
» 30—40 »	»	» 10,325	
» 40—50 »	»	» 8,078	
» 50—60 »	»	» 8,378	
» 60—70 »	»	» 8,125	
» 70—80 »	»	» 8,717	
» 80 jaren en daarboven	»	» 10,544	

De aanleg tot zelfmoord neemt dus tot op 40–50-jarigen leeftijd toe, bereikt hier haar maximum, blijft nu stationnair ook gedurende de heid en vermindert eerst in het laatste tijdperk, waar zij echter altijd gelijken tred houdt met den aanleg tusschen 30—40 jaren.

Een invloed van de warmte schijnt zeer aannemelijk, vermits het toe- afnemen van het aantal zelfmoorden standvastig overeenkomt met de en afname (den langeren en korteren duur) der dagen.

De zelfmoord komt menigvuldiger in de stad dan op het land voor; v. in het departement de la Meurthe met ¼ stedelingen en ¾ land-woners kwamen in de steden 115, op het land slechts 95 zelfmoorden or. In de meer beschaafde gewesten schijnt het cijfer der zelfmoorden el hooger te zijn dan in de onbeschaafde; hartstogt en ruwheid toch den zelden tot zelfmoord; onder geprostitueerden, voddenkrabbers en detineerden komt zelden zelfmoord voor. Ferrus heeft in een tijdsver-op van 8 jaren onder 7041 galeiboeven slechts 5 zelfmoordenaars aange-offen; in geheel Frankrijk slechts 1 bij 12,700 tuchtelingen. Terwijl anie, hongersnood en andere physisch nederdrukkende omstandigheden n onmiskenbaar belangrijken invloed op de menigvuldigheid van den lfmoord uitoefenen, wordt zulks ten gevolge van staatkundige omwente-ngen en beroeringen nimmer waargenomen.

VERSLAG EN PROGRAMMA

van de XXIIste Algemeene Vergadering der Maatschappij Tot Bevordering der Toonkunst, gehouden te Amsterdam, den 18den Augustus 1851, onder voorzitting van den Heer A. ten Cate J. Az.

Behalve onderscheidene gewigtige beraadslagingen en besluiten, in verband met het doel der maatschappij, welke in de *Handelingen* dezer vergadering breeder zullen worden medegedeeld, heeft tot de werkzaamheden behoord.

A. Het kiezen van de Heeren J. B. van Bree en Mr. C. A. den Tex, de plaats der aftredende Heeren G. J. Dijk en J. Fock.

B. Het berigt omtrent de benoeming tot algemeenen voorzitter voor het volgend jaar van den Heer J. J. Viotta.

C. Het verslag omtrent de uitbreiding der middelen van de Algemeene *Instelling ter ondersteuning van hulpbehoevende Toonkunstenaars en hunne nagelatene betrekkingen*, en het berigt, dat in het afgeloopen jaar een kunstenaar in Zuid-Holland, onder ouderdom en rampen gebukt, op kiesche wijze, de ondersteuning dezer stichting genoten heeft.

In verband met die instelling wordt herinnerd, dat eene *Algemeene Afdeeling* is opgerigt, ten dienste van *Kunstvrienden* en *Kunstenaars*, woonachtig in plaatsen, *waar nog geene Afdeeling aanwezig is* en die zich, ter bevordering van bovengenoemd doel, aan de Maatschappij als *leden* wenschen aan te sluiten. Zij worden uitgenoodigd tot dat einde, of tot het bekomen van inlichtingen, zich met vrachtvrije brieven te wenden tot den hoofdbestuurder-secretaris (Dr. J. P. Heye, Heerengracht, N°. 440, te Amsterdam.)

D. Het verslag omtrent de *Muzikale Bibliotheek* der Maatschappij, bevattende bijna *twaalf honderd* toonwerken (in partituur en stemmen) en geschriften van omstreeks *drie honderd en vijftig* der uitstekendste componisten en auteurs, beschikbaar voor al de afdeelingen, en, door deze, voor al de leden der maatschappij.

Hierbij wordt de wensch geuit, dat vele kleinere, ja grootere plaatsen in ons vaderland, reeds hierin eenen genoegzamen grond zullen vinden, zich der maatschappij als afdeelingen aan te sluiten, en daardoor voor hare zangvereenigingen vrije beschikking te verkrijgen over de kunstwerken, welke zij anders niet dan met groote geldelijke opoffering zouden kunnen leeren kennen en beoefenen.

Tevens wordt herinnerd, dat de *Catalogus* dezer verzameling (dit jaar nog vermeerderd en verrijkt door onderscheidene aankoopen en kostbare geschenken), tegen betaling van 25 cents verkrijgbaar is gesteld bij de secretarissen of penningmeesters der afdeelingen.

E. Het verslag omtrent de geldmiddelen der maatschappij, waaruit blijkt, dat zij in het afgeloopen jaar, voor hare onderscheidene bedoelingen heeft besteed eene som van *f* 12036.70 en een batig slot behield van *f* 1095.19; dat haar *reserve-fonds* bedraagt *f* 39,400 2½ pCts.; dat het fonds der *instelling ter ondersteuning van kunstenaars*, enz., een kapitaal bezit van *f* 10,500 2½ pCts.; dat het fonds voor *Muzijkfeesten* heeft aan kapitaal van *f* 6500 2½ pCts.; dat eindelijk het fonds ter *uitgave van Nederl. Toonwerken* en voor de *Bibliotheek* aan kapitaal heeft *f* 500 2½ pCts.

F. Het verslag omtrent het XIII en XIV deel der *collectio operum musicorum Batavorum saeculi* XVI (in handschrift), *acht* deelen daarvan op *kosten der Maatschappij* uitgegeven, en omstreeks *honderd* der uitnemendste scheppingen van Nederlands oudste Toondichters bevattende, zijn voor de leden der Maatschappij, tegen de *helft van den gewonen koopprijs* verkrijgbaar gesteld.

G. Vervolgens wordt herinnerd, dat alle componisten aan welke de maatschappij in het afgeloopen jaar, *premien van aanmoediging en loffelijke* melding heeft toegewezen, zich hebben doen kennen, voor de fantasie-sonate voor orgel.

1. Motto: *Een Kreeft*, enz., de Heer J. G. Bastiaans, te Amsterdam.
2. » *Ein Lob*, u. s. w., de Heer J. A. van Eyken, te Amsterdam.

En alzoo aan genoemde Heeren, behalve die premien, het geestig door Rochussen geteekend *diploma* der maatschappij is uitgereikt.

H. Wijders wordt besloten omtrent de navolgende prijs-antwoorden:

I. Gedichten, geschikt ter compositie.

1°. *Liederen*, motto: *Blindeman*, enz.

Dat dit antwoord aan de voorwaarde der prijs-uitschrijving voldoende en alzoo der *bekrooning* waardig is bevonden.

Bij de opening van het naambriefje blijkt, dat de dichter van dien bundel verlangt onbekend te blijven.

II. Progressive Sonatines.

2°. Motto: *Tot nut en vreugd*, enz.

Welk antwoord door beoordeelaren den uitgeloofden eereprijs is waardig gekeurd. Bij de opening van het naambriefje blijkt als componist de Heer G. J. van Eyken Gz., te Amersfoort.

III. Andante en fuga voor orgel.

3°. Motto: *Zij rijzen en dalen*, enz.

Dat beoordeelaren dit antwoord wel niet den uitgeloofden prijs, maar toch *groote verdienste* hebben toegekend. Dien ten gevolge wordt besloten aan 3°. eene *premie van aanmoediging*, ten bedrage van *f* 40, en *eervolle vermelding* te verleenen. Geschiedende dit onder voorwaarde, dat de componist *binnen acht dagen* zijne toestemming tot het openen van het naambriefje inzende aan Dr. J. P. Heije, te Amsterdam, en een afschrift van zijnen arbeid geve voor de bibliotheek der maatschappij.

Voor zoover deze voorwaarden niet wierden aangenomen, zijn de *onbekroonde* prijsantwoorden, tegen *vrachtvrije* aanvrage en opgave der eerste en laatste maten, terug te bekomen bij den algem. secretaris, den Heer A. C. G. Vermeulen, te Rotterdam, door wien almede aan de desbegeerende componisten, kosteloos wordt afgegeven een naamloos afschrift van de beoordeeling hunner werken.

I. Tevens wordt herinnerd, dat, als prijsvragen, om te beantwoorden vóór of op 1°. December 1851, zijn uitgeschreven:

A. Ouverture, inleidingen voor de bedrijven en reijen van Vondel's treurspel *Lucifer*, premie *f* 400.

B. Een historisch-dramatisch dichtstuk, geschikt om in den vorm van een *Oratorium* op muzijk gebragt te worden, premie *f* 200.

Bij dit laatste wordt vermeld, dat reeds twee antwoorden zijn ingekomen (I. *Jozef.* II. *Israël*), waaromtrent echter de uitspraak tot na bovengemeld tijdstip is verdaagd.

K. Als nieuwe prijsvragen worden uitgeschreven, om te beantwoorden vóór of op ultimo December 1851:

a. Sonate voor orgel, premie *f* 80.

b. Hymne voor mannenstemmen, premie *f* 80.

c. Zes liederen voor gemengd koor, premie *f* 50.

En om te beantwoorden vóór of op 1°. December 1852:

d. *Ada van Holland*, voor sopraan, koor en orchest, premie *f* 200.

e. Eene oorspronkelijke harmonie-leer, premie *f* 200.

Met bepaling voor *b.* en *d.*, dat zij, ingeval van bekrooning, op een der eerstvolgende algemeene muzijkfeesten worden uitgevoerd en door de componisten zelve, des gewenscht, zullen worden gedirigeerd.

Tevens wil de maatschappij op nieuw, bij wijze van proefneming, de gelegenheid openstellen voor jeugdige componisten, hunne werken door de uitstekendste kunstregters van het binnen- en buitenland *beoordeeld*, en, in overeenstemming daarmede, meer of min *loffelijk vermeld* te zien.

Zij noodigt hen derhalve uit, zoodanige werken (mits van degelijke gehalte) vóór of op 1°. December 1851, in te zenden bij den ondergeteekende.

L. Evenzoo worden op nieuw de Nederlandsche dichters beleefdelijk uitgenoodigd, om bij de maatschappij (telken jare vóór 1°. Maart) te willen inzenden *gedichten*, geschikt ter muzikale compositie, in alle vokale kunstvormen; en worden zij heuschelijk opmerkzaam gemaakt op het *Album* N°. 10 (op vrachtvrije aanvrage voor elken dichter bij den ondergeteekende verkrijgbaar) en op de denkbeelden, welke daarin ten dezen opzigte worden ontvouwd:

M. Nog wordt herinnerd:

C. Dat de Maatschappij twee premien heeft uitgeloofd, eene van *f* 100 en eene van *f* 50, benevens *eervolle melding* aan zoodanige muzijkhandelaars, als in den loop van het jaar 1851 het *grootste aantal verdienstelijke, oorspronkelijke, Nederlandsche muzijkwerken* zullen hebben uitgegeven.

D. Dat de *wedstrijd* voor jeugdige toonkunstenaars, waarin de bekroonde eene driejaarlijksche toelage van *f* 800 's jaars, tot zijne hoogere opleiding en vorming, van wege de maatschappij zal verkrijgen, plaats zal hebben in Augustus 1852.

N. Ten slotte wordt reeds voorloopig vastgesteld, dat in het jaar 1854 (het 25jarig feest van de stichting der Maatschappij) een *buitengewoon luisterrijk* Algemeen Muzijkfeest zal worden gehouden, en dat, ten einde daartoe de *ruimste* middelen te verkrijgen, voor dit en het volgend jaar, de intressen van het *Reservefonds* zullen gestort worden in het *Fonds voor Muzijkfeesten.*

De verdere bepalingen omtrent bovengemelde *Prijsuitschrijving, uitnoodiging* en *wedstrijd* zijn te vinden in de *Handelingen* dezer XXIIste Algemeene Vergadering en wordt mitsdien daarheen verwezen. Die Handelingen, behalve dat zij aan elk der Leden van de Maatschappij worden toegezonden, zullen ter inzage kunnen verkregen worden bij den Hoofdbestuurder-Secretaris, bij den Algemeenen Secretaris der Maatschappij, alsmede bij de Secretarissen der bijzondere Afdeelingen.

Amsterdam, 22 Augustus 1851.

Op last der Maatschappij:
J. P. HEIJE, *Hoofdbestuurder-Secretaris.*

CONCERT- EN TOONEELNIEUWS.

AMSTERDAM, Zondag 31 Augustus.

De ingevallen regens en de koele weêrsgesteldheid in den loop dezer week heeft een gunstigen invloed op het bezoek onzer heropende schouwburgen uitgeoefend. In den Stads Schouwburg zijn in de nu plaats gehad hebbende drie voorstellingen, de vertooningen van het schoone blijspel de *Neven*, het belangwekkende drama *Cesar* en een nieuw tooneelspel *de Oude Magister*, benevens de herhaling van een *Welkomstgroet* en het *Bal Travesti*, door een talrijk opgekomen publiek met belangstelling gadegeslagen en met bijval vereerd geworden. Het nieuwe stuk *de Oude Magister* heeft den Hr. Roobol, die de titelrol vervulde, de onderscheiding verschaft, van terug geroepen te worden. De Gezusters C. en N. ten Hagen, die in het *Bal Travesti* gedebuteerd hebben, hebben zich mede door bevalligen en kunstmatigen dans den bijzonderen bijval van het publiek weten te verwerven. Jammer maar, dat het indecente costuum aan den goeden indruk, dien de kunst en zwier van haren dans verwekten, zoo groot nadeel toebragt. Heeren commissarissen dienden zulk een schandaal te voorkomen, in plaats van de vertooning van het zoo schoone mensch- en zedekundige tooneelspel *Claudie* te weren. — Eene herhaling der opera *Norma* op gisteren avond in den Hoogduitschen Schouwburg, leverde een nog veel gunstiger resultaat op dan de eerste uitvoering, welke Woensdag jongstl. plaats gevonden had. Het ensemble, van het koor en van het orkest was nu vaster en zuiverder, en gaf dus aan Mw. Rossi-Caccia gelegenheid, om hare uitmuntende talenten op de schitterendste wijze ten toon te spreiden. Hare zuivere, heldere, omvangrijke stem, hare voortreffelijke school, de keurigheid van uitvoering en voordragt, haar hartstogtelijk spel; alles werkte zamen, om de talrijke toeschouwers in geestdrift te doen ontvlammen. Een dikwerf herhaald bravo-gejuich en een veelvuldig terugroepen bekroonde de verdiensten dezer groote dramatische zangeres. Mw. Maraschi verwierf zich te regt de deelneming in den triumf van Mw. Rossi-Caccia door hare lieve, bevallige stem, gevoelige voordragt, en aanminnig spel in de rol van Adalgise. De Heer Maccaferri was blijkbaar ongesteld; hij kon dus van zijne krachtige, welluidende stem en van zijne talenten als zanger, in de rol van Pollion, niet behoorlijk partij trekken; evenwel wist hij toch tot het releveren van het ensemble het zijne bij te dragen, en zich den bijval der toeschouwers in ruime mate te verschaffen. De Heer Fallar, die de baspartij van Orovese, ofschoon buiten zijn emplooi, wel had willen op zich nemen, kweet zich zeer verdienstelijk van zijne taak, en werd mede naar verdienste toegejuicht. Wat een, al is het ook in der haast bijeen vergaderd orkest en koor, en met eenige weinige repetitien, onder de leiding van eenen orkestmeester als de Heer B. Koch, doen kan, heeft men bij deze gelegenheid ondervonden. Het is derhalve te beklagen, dat de voorstellingen van Mw. Rossi Caccia te dezer stede niet van langer duur kunnen zijn. Naar men wil, zou er nog maar ééne plaats kunnen vinden en wel op Woensdag e. k.

In den Salon in de Nes werd dezer dagen een nieuw vaudeville *Maurice en Madeleine* met een gunstig gevolg ten tooneele gebragt. In hetzelve ziet men hoe een jongman, die door het spel en een losbandig leven zijn vermogen verkwist en alle levensvreugd gebannen heeft, door de liefde en de zorgen van eene onschuldig, beminnelijk meisje op den goeden weg teruggebragt en weder gelukkig gemaakt wordt. Het sombere tafereel der allezins pathetische hoofd-handeling wordt door koddige episodes en incidenten opgehelderd. Bij de vertooning hebben zich onderscheiden Mw. Kleine, de Heeren Barbiers, Vink, Bamberg, enz.

Het personeel van den Salon du Vaud. Français, op 23 dezer heropend, bevat nog meestal dezelfde verdienstelijke artistes van het vorige speelsaizoen, zooals de Heeren Matifas, Lafarge, Lamarre, Ludovic, Achille, Vernay, Florentin, enz., en de Dames Renard, Antonia, Montcravel, Stephanie, Achille, enz. Het debut van Mw. Prestat in het vak van *jeune première, jeune premier rôle*, is bijzonder gunstig geweest. Als Maritana in *Don César de Bazan* en als Amelie in *Un Drame de Famille* heeft zij zich den bijzonderen bijval der kunstminnaars weten te verschaffen. Bij eene volgende gelegenheid zullen wij breedvoeriger over hare talenten spreken.

De heropening van den Salon in de Amstelstraat zal op Woensdag e. k. plaats vinden, en wel met de vertooning van *Het Koffijhuisleven* (te Parijs) *la Vie de Café*, een stuk, dat in de Salon du Vaudeville Français alhier zooveel opgang gemaakt heeft. De vroeger zoo geliefkoosde actrice, Mw. Lamé, die wegens ongesteldheid, gedurende het laatste speeljaar niet heeft kunnen optreden, zal in het gezegde stuk weder voor de eerstemaal ten tooneele verschijnen.

In het Park wordt thans eene zeldzaam bloeijende *Aloë, Agave Lurida*, door talrijke bezoekers bezigtigd en bewonderd. — Niettegenstaande het ingetreden ongunstige weder hebben de schoone uitvoeringen der Hongaarsche- en Maintzer-Kapellen in den Fransche Tuin in de Plantagie een vrij talrijk bezoek uitgelokt. Laatstgenoemde kapel doet zich heden avond voor de laatste maal hooren. — De Tuin de Nederlanden weet ook nog altoos een druk bezoek uit te lokken door het streelende van zijn harmonie-muziek en van zijn schitterend vuurwerk.

Aangaande de vermakelijkheden, welke gedurende de ophanden zijnde kermis in het Odeon zullen plaats vinden, vernemen wij nader, dat het orkest- en zang-personeel, opzettelijk voor deze gelegenheid uit Bonn ontboden, zeer gunstig aldaar bekend is, verscheidene aanzienlijke solisten telt en een zeer bekwamen dirigent in den kapelmeester Wenigmann bezit. Overigens is het nieuwe decoratief van de zaal door den Heer Grootveld, den bekwamen tooneelschilder van den Salon in de Nes, geordonneerd en uitgevoerd. De opening der zaal is op Zondag 7 Sept. e. k. bepaald.

Naar wij vernemen, zal de Heer A. Peters met zijn tooneelgezelschap van 's Hage, de reeks van voorstellingen, die hij voornemens is, gedurende de ophanden zijnde kermis in den Hoogduitschen Schouwburg alhier te geven, op Zaturdag e. k. beginnen. Onze tooneelliefhebbers mogen zich bij voorraad verblijden in het genot eener voortreffelijke vertooning van de meeste geliefkoosde tooneelstukken van onzen tijd. Het is intusschen te beklagen, dat aan het zoo schoone, mensch- en zedekundige drama *Claudie* de toegang tot het schouwtooneel door onze onbegrijpelijke stedelijke censuur verboden geworden is. Men weet, welk een groote bijval aan de vertooning er van door den Heer Peters en zijn gezelschap te 's Hage en Rotterdam is te beurt gevallen.

Met bijzondere belangstelling vernemen wij, dat de wereld-beroemde piano forte virtuoze Mad. Pleijel, van Brussel, binnen kort alhier komen, en zich in concerten zal doen hooren.

Wij hebben kort geleden in ons blad van twee nieuwe gewigtige muziekale werken gewaagd, welke bij den Heer Th. J. Roothaan, muziekhandelaar alhier, in het licht zijn gegeven, en wij nemen thans deze gelegenheid te baat, om er nader over te spreken. Het eene getiteld: *Hollands Orpheus*, is de eerste aflevering van eene verzameling van kwartetzangen, voor mannenstemmen, van Nederlandsche componisten, en bevat N°. 1. *Zanglust*; N°. 5. *Nachtelijk Minnelied*; N°. 8. *Scheiden* en N°. 18. *Maanlicht*, door J. J. Viotta. N°. 2. *Onze Vlag* en N°. 16. *Land vooruit*, door R. Holl. N°. 3. *Lommerkoelte*; N°. 7. *Rooverslied* en N°. 17. *Avondnevel*, door J. B. van Bree. N°. 4. *De zoekende* en N°. 9. *Liedje voor Hollandsche Zeelieden*, door A. ten Cate JAz.; N°. 6. *Verlangen* en N°. 13. *Een oud Liedeke*, door G. A. Heinze; N°. 10. *Avondlied* en N°. 14. *Sluimerlied*, door J. G. Bastiaans; N°. 11. *Hoop*, door W. Smits; N°. 12. *Maaijerslied* en N°. 15. *Jagtgedruisch*, door J. A. van Eyken. De namen der componisten zijn met lof bekend. De Nederlandsche liedertafels zullen gewis deze nieuwe proeve, om de Nederlandsche taal bij den zang al meer en meer ingang te doen vinden, volgaarne ondersteunen. De woorden dezer vierstemmige liederen zijn van de Heeren N. Beets, J. P. Heye, G. H. Broekhuyzen, S. Visscher en Frisius. De uitgave in formaat en wijze van den Duitschen *Orpheus*, is net en tevens goedkoop. Het andere der onderhavige werken is een groot *quatuor* voor twee violen, alt en bas, gecomponeerd door onzen verdienstelijken stadgenoot den Heer Joseph Halberstadt. Hetzelve bestaat uit een *Andante Sostenuto*, een *Scherzo*, een *Adagio Maëstoso* en een *Finale Allegro*. In vorm en stijl wijkt dit *quatuor* eenigzins van de gebruikelijke wijze af, en vermoedelijk noemt de componist het daarom fantastique. Overigens bevat hetzelve zoo schoone doorgevoerde melodien, zoo verrassende wendingen en overgangen, en het ademt een zoo gemoedelijken vroomen geest, dat het gewis met der tijd een geliefkoosd werk der kwartetspelers zal worden.

Bij den Heer Brix von Wahlberg zal worden uitgegeven bij inteekening een doorloopend muziekaal werk, ten titel voerende *Philomele*, hetwelk zal bevatten eene verzameling van de nieuwste en meest gezochte opera-aria's, romances, chansonettes, liederen, enz., enz., met accompagnement van den Heer F. Stoll, onzen verdienstelijken stadgenoot, den vermaarden guitarist. Eene goede keuze der zangstukken uit de Italiaansche, Fransche, Hoog- en Nederduitsche school, een guitar-arrangement, eigenaardig, niet moeijelijk en toch volledig, eene fraaije en goedkoope uitgave (bij abonnement ontvangt men voor *f* 6 per jaar vier zangstukjes in elke maand), zie daar aanbevelingen, die niet kunnen missen, aan de *Philomele* een allergunstigst onthaal te verschaffen.

SCHAAKSPEL.

OPGAAF N°. 241.

Wit begint en geeft op den 3den zet mat.

ZWART.

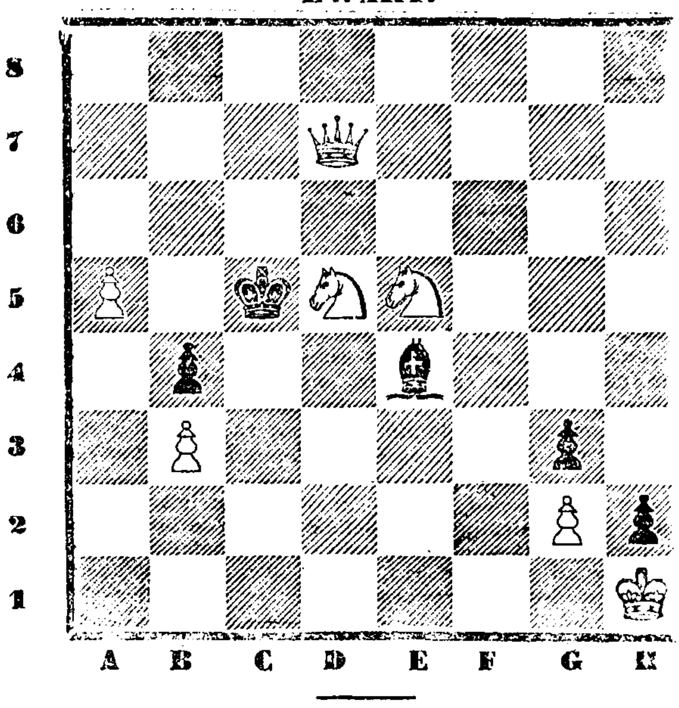

PROBLEMA'S.

1. Wit: Kon. D 2, Kast. E 1, Rheer A 8, H 6, Pions A 4, B 3, 5, F 4.
Zwart: Kon. C 5, Pions B 4, 6, F 5.
Wit geeft op den 3den zet mat.

2. Wit: Kon. G 2, Kast. E 1, Rheer H 4, Pion H 3.
Zwart: Kon. F 4, Pions F 5, H 6.
Wit geeft op den 4den zet mat.

3. Wit: Kon. A 4, Kast. G 5, Rheer G 4, H 4, Pion D 2.
Zwart: Kon. F 4, Pions A 5, D 3, 4.
Wit geeft op den 4den zet mat.

OPLOSSING VAN OPGAAF N°. 240.

	Wit.	Zwart.
1.	E 5 op G 3 †	D 8 op E 8
2.	F 7 » D 7	F 5 » F 4
3.	B 3 » C 5 †	E 4 » E 5
4.	G 1 » F 3 † en mat (met variatie).	

OPLOSSING DER PROBLEMA'S.

N°. 1. Wit: A 7 op A 8, H 7 op F 8, A 8 op F 8 geeft mat.
N°. 2. Wit: B 2 op A 4, D 7 op B 5, B 5 op C 4, E 6 op E 4.
N°. 3. Wit: G 5 op D 8, D 8 op B 6, D 3 op C 5, C 5 op E 6, E 6 op G 5.

Wij hebben goede oplossingen van de Opgaaf ontvangen van de Schaakgezelschappen *Aurora* te Zwolle, *Amat Victoriae Curam* te Breda, *Oefening en Uitspanning* te Kampen, *Vriendentrouw* te Gouda, van de HH. J. v. T. & A. A. te Leeuwarden, G. S. en J. D. B. te Dordrecht, Geb. B. en S. H. B. te Nieuwe Schans, J. M. d. C., A. M. d. L., J. F. T. Z., J. H. G. alhier.

NB. Bij nader inzien is gebleken, dat de opgaaf N°. 239 ook in drie zetten kan worden opgelost, zoodat de afkeuring van sommige oplossingen dier opgaaf komt te vervallen.

Schaakstrijd tusschen Amsterdam en Londen. De 4de zet, door het Schaakgenootschap Philidor gedaan, is van F 1 op C 4. Londen had E 5 op D 4 gespeeld.

De stand van het spel is mitsdien zoo als hieronder staat aangeduid.

LONDEN. (Zwart).

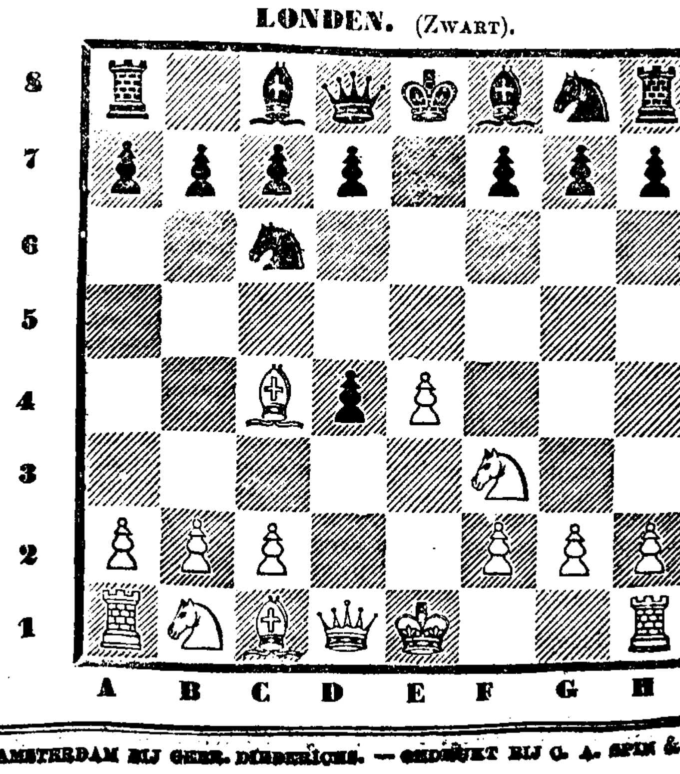

AMSTERDAM BIJ GEBR. DIEDERICHS. — GEDRUKT BIJ C. A. SPIN & ZOON.